

RIFAT BEY NEDEN KAŞINIYOR

1965

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Pil Ulan Pil Be!
Bit Yarışı
Yağmur Yağdı Böyle Oldu
Bir Başkan Adayı
Kayıp Çocuk
Rıfat Bey Neden Kaşınıyor?
Sarlımesper'in Dışişleri Bakanı Oluşu
8 Gün İşler Yolunda Gitti
Nereden Taşınıyoruz?
Sen Nerenin Pehlivanısın Yiğit?
Sizin Memlekette Eşek Yok mu?
Ayten'in Kocası
İsmarlama Cenaze Söylevi
Biz Size Benzeriz
Vatani Vazife
Bu Eve Gazete Giremez

Hakkında

Rıfat Bey Neden Kaşınıyor isimli öykü kitabı 1965 yılında yayımlanmıştır. Kitap on altı öyküden oluşmaktadır. Yazar öykülerini sade ve anlaşılması kolay bir dil kullanarak yazmış, mizah unsurlarına ve absürt durumlara sıklıkla yer vermiştir. Öykülerde yozlaşma, adalet, ahlak, yoksulluk, yüzeysellik, yanılsama, yüzeysellik gibi temalar işlenmektedir. Öyküler dönemin siyasi ve toplumsal yapısını eleştirirken, sıradan insanların yaşadığı absürt olayları eğlenceli bir şekilde anlatmaktadır. Öykülerdeki karakterler trajikomik durumlar yaratmaktadır.

PİL ULAN PİL BE!

Öykü

Polonya'daki dostun yorumu Yazarın Polonya'daki bir dostu, Türkiye'de mizah yapmak kolay, politikacılar ve yöneticiler, herkes mizahçılar için çalışıyor demiştir. Olayları hiç değiştirmeden olduğu gibi yazsa bile mizah olur diye düşünüyordur. Yazar buna alınmıştır. Yüzleştğinde ise doğru olduğunu farkındadır ama Türkiye'de mizah yapmak zordur. Çünkü politikacı söyleyince sorun olmuyor ama politikacının söylediğini hiç değiştirmeden mizah yapınca sorun oluyordur.

Yazara benzeyen yazar Mektubun ertesi günü Avusturya'da basılmış kitabı gelir. Kitabı karıştırırken, onu okuyuculara tanıtmak için yazılan yazıda mizahının Roda Roda'ya benzetildiğini öğrenir. Bu kişiyi hiç tanımadığı için araştırır. Bütün kitaplarını okur. Gerçekten de aralarında büyük benzerlik vardır. Aynı konularda bile yazmışlardır. Ama Roda Roda'nın Birinci Dünya Savaşı'ndan önce yazdığı bir yazıyı, o İkinci Dünya Savaşı'ndan on yedi yıl sonra bile yazmaya cesaret edememiştir. Tanık olduğu bu olayı yazmayı hep istemiş ama türlü korkular, kaygılar yüzünden yazamamıştır. Roda Roda'dan cesaret alarak yazmaya karar verir.

Generalin sicili Hikaye askeriye de geçiyordur. Generalin teftişe geleceği haberi gelmiştir. Kışla çok iyi hazırlanıyor. Tümenin bağımsız muharebe bölüğü bir haftadır hazırlanıyor. Generalin sicilinde türlü bilgiler vardır. Küçük rütbeliyken savaşa girmiş, kahramanlıklar, başarılar göstermiştir. Çok bilgili ama çok serttir. Erlerle çok yumuşak ama subaylara sert davranan biridir. Eğitim ve erlerin psikolojisine çok meraklı biridir. Bu konuda kitaplar yazmıştır. Kızdığı, bağırdığı duyulmamıştır. Subaylara çok resmi, ciddi konuşmaktadır.

Teftiş günü Teftiş günü muharebe bölümü talim alanına gelir. Erlerin teçhizatında eksik yoktur, her şey pırıl pırıldır. Generalin merhaba ve nasılsın söylemlerine çelik gibi cevaplar verilmiştir. Her sorduğuna erler tıkrır tıkrır cevap veriyordur. Generalin memnun kaldığı bakışlarından bellidir. General bölümünüzü iyi yetiştirmişsiniz diyecekken gözüne bir er takılır. Cılızdır, elbisesinin içinde kaybolmuştur. General onu çağırır. Ama er gelmez. Üç kere tekrarlar en sonunda onu sıradan çıkararak masalardan birinin önüne getirir. Masanın üstündeki sahra telefonunun pilini alıp ere gösterir. Ne olduğunu sorar. Er cevap vermez. Birkaç kez yineler ama er cevap vermez. Bölük komutanı izin alarak durumu açıklar. Bu erin aklının biraz kıt olduğunu kısık sesle söyler. General çok sinirlenir ve kızar. Böyle bir söylemi kabul etmediğini, onların babaları ve dedelerinin bu ülkeyi kurtardığını söyler. Kızgınlığı yavaş yavaş azalır. Subayları etrafına toplar.

Öğrenemeyen er Öğretilen şeyi öğrenmeyen hiçbir erin olmadığını söyler. Öğretmesini bilmek lazım diye belirtir. Erlerin psikolojisini bilmediklerini ekler. Eğitim psikolojisi üstüne söylev verir. Sonra eri karşısına alır ve tatlı tatlı ona pili gösterip adını tekrarlar. Elindeki adının pil olduğunu söyler. Er hiçbir şey duymuyor gibidir. General aynı söylemleri sürdürür. Ses çıkmayınca sağır olup olmadığını, Türkçe bilip bilmediğini sorar. Türkçe biliyor ve duyuyordur. Tam aradığı kişi olduğunu, mesele böyle erlere öğretmek olduğunu söyler ve bunu eğitim fırsatı olarak görür.

Generalin sabrının sonu Karşısındaki ere sabırla birçok kez tekrarlar ve onun da söylemesini ister. Er hiçbir şey söylemiyordur. Söylemedikçe kendini zor tutarak sabırlı ve anlayışla eğitime devam etmeye çalışıyordur. Subaylara on kere anlamıyorsa daha fazla tekrar etmek gerektiğini söyler. Yirmi kere pil diyeceğini belirtir. Pil diyerek sürekli tekrarlar. Ama er bir şey söylemez. Kızmak olmaz diyerek general toparlanmaya çalışır. Er söylemedikçe sınırlar gerilir. “Pil ulan şeyoğlu şey” der. Bomba gibi patlamıştır. Erin ağzı açılır, korkudan titreyerek aynı şeyi söyler. “Pil ulan şeyoğlu şey.” General alındaki terleri siler ve öğrenebildiğini gösterdiğini söyler.

Temalar

Baskı ve sansür Toplumsal ve siyasal durumlar üzerinden örtülü bir eleştiri söz konusudur. Yazar, kendisinden yıllar önce aynı konuda yazabilmiş bir yazardan bahsederek kendisinin kaygılarını, çekincelerini söyleyerek döneminin baskıcı olduğunu ima eder. Onun döneminden çok daha ileri bir zamanda bile aynı konuyu rahatlıkla yazamadığından yakınmaktadır. Baskı ve sansür etkisi ile yaşadığı dönemde özgürlüğü bulamamaktadır. Aynı söylem doğru kişiden gelince kabul edilebilir, eleştirel bir dil taşıdığına ise tehlikeli sayılmaktadır. İfade özgürlüğü açısından eleştirilmektedir.

Otoritede Uygulama ve Söylem Askeri disiplin, bireysel farklılıklar, otoritenin çelişkileri öykünün askeriye ile ilgili hikayesinin temalarını oluşturmaktadır. General psikolojiye önem vermektedir. Erlerin eğitimi ve psikolojisi ile ilgili kitaplar yazmıştır. Fakat uygulamada söylemlerine uygun davranmakta epey zorlanmaktadır. Uygulama farklı, söylem farklıdır.

BİT YARIŞI

Kişiler

Sülüman Koğuşun manocu ağasıdır. Bıçak çekip annesinin zorla koynuna girdiği için ağır ceza yemiştir. Herkes ona Anasını Ş’apan Sülüman diyor.

Mareşal David Kafadan sakat bir Yahudi’dir. Dışarıdayken göğsünü madalyalarla, nişanlarla dolduruyordur. Cezaevine girerken hepsini söktükleri için kıyafetinin üstünde ipe bağlanmış şişe mantarları, gazoz kapakları, düğmeler takıyordur. Cinsi sapıktır. Mezardaki ölümlerle yattığı için yakalanmış ve cezaevine kapatılmıştır.

Anlatıcı Kasımpaşa’da, iki küçük odalı evde kalmaktadır. Bekardır. Muhaliftir.

Öykü

Anlatıcı şikayet edilir İkinci Dünya Savaşı’nın sonlarına doğru adam meyhanede arkadaşları ile içmektedir. Sarhoş olunca işçilerin sendika kurlmaları gerektiğini söylemiştir. Aslında bu söylemler yirmi yıl sonraki başbakanın hükümet programı olacaktır ama adam sarhoşlukla erkenden söylediğini alaylı bir biçimde ifade eder. Meyhanede bunları duyan biri gidip onu şikâyet etmiştir. Sivil polisler gelerek yazarı konuşturmak için onunla aynı fikirde gibi davranırlar. Adam onunla aynı fikirde, tanımadığı insanlar olduğunu görünce ülkedekilerin yavaş yavaş aydınlanmaya başladığını düşünür.

Sivil polisler hükümeti eleştiren söylemlerle ağzından laf alır. Saat iyice geçince adamın koluna girip onu bu halde bırakmayacaklarını, emniyetli bir yere götüreceklerini söyler. Adam sarhoştur, emniyete getirildiğini anlamaz. İyi insanlarla birlikte olduğunu düşünür. Karakolda onu döverler, uyandığında ne olduğunu hala anlayamamıştır. Bir daha dayak yer ve hapse atılır.

Adembaba Koşuşu Hapse ilk girdiğinde idare edebilir. Çünkü parası vardır ama kısa zamanda parası biter. Gelen, giden, arayıp, soranda olmadığından zorluk çeker. Onun gibileri Adembaba Koşuşu'na atıyorlardır. İlk önceleri orada değildir ama sonra parası bitince onu da oraya gönderirler. Bu koşuştakiler o kadar fakirdir ki tek bir pantolon olduğu için, avluya güneşlenmek için pantolonu giyip sırayla çıkıyorlardır. Sonra onu da o koşuşa atarlar.

Bit yarışı O dönem tifüs salgını vardır. Her gün birisi ölüyordur. Bazen günde on beş kişi öldüğü oluyordur. Akşam ateşlenen sabah ölüyordur. Koşuşa ilk geldiği gün herkesin birbirinin üstüne yığılıp bir şey seyrettiğini görür. Bit yarışı olduğunu öğrenir. Pürüzsüz bir yüzey için ortada teneke vardır. Ortada bir daire, onun etrafına bir daire çizilmiştir. Bitler dairenin ortasına bırakılıyor, en dış daire çizgisine çıkan ilk bit birinci oluyordur. Bit yarışlarında da bir manocu var ve hakemlik yapmaktadır. Birinciye o söylüyor, kimse ona itiraz edemiyordur. Her isteyen kendi bitini yarışa sokuyor ama yarışa sokmadan para yatırması gerekiyordur. Yarışı kazanan ilk üç bit derecesine göre para alıyor, dördüncü verdiği paranın yarısını alıyordur. Diğerleri ise kaybediyordur. Bitler özel yetiştiriliyor, diğer bitlerle temas ettirilmiyor, ayrı saklanıyordur. Manocu da kazananlardan yüzde on alıyordur.

Mareşal David'in teklifi Manoyu toplayan Anasını Ş'apan Sülüman adında biridir. Adam bitince manocu manosunu toplar. Herkes kendi dünyasına çekilince Mareşal David, adamın yanına gelir. Kendi üstüne bit terbiyecisi olmadığı ile övünür. Adama üstünde bit olup olmadığını sorar. Anlatıcı adam getirilmeden önce karantina koşuşunda onları hamama, elbiselerini etüve soktuklarını anlatır. Mareşal David buna çok sevinir. Temiz olduğunu söyler ve ortaklık teklif eder. Bit yarışına ortak gireceklerdir. Adam parası olmadığını söyleyince adamın kalemini, eşarbını satarlar.

Macar yarışı kazanır David yapması gerekeni anlatır. Anlattıklarını tam anlamayınca mecburen sırrını vermek zorunda kalmıştır. Bitin sanılanın aksine temiz olana gittiğini, temiz olandan hazzettiğini söyler. İnsan kokusunu da hemen alıyordur. Koşuşta ondan daha temiz olan kimse olmadığı için o ne yanda durursa bitler o tarafa gidecektir. Macar isimli biti isi onun adına yarışacaktır. Başka biri Macar'ı geçiyorsa hemen Macar'a yakın olan başka tarafa geçecektir ki Macar birinciliği alsın. Parayı verirler, yarışa katılırlar. On iki bir yarışa girer. Macar'ı karıştırmaması için elini kanatıp bite sürer ve kırmızı renginden tanımasını sağlar. Küçük dairenin içine bırakılan bitler önce şaşkın şaşkın dururlar. Sonra içlerinden biri yazarın yönüne doğru gelmeye başlar. Mareşal David, adama başka tarafa geçmesini söyler. Yer değiştirince önde giden bit durur, sonra yönünü adama döner. Macar ona doğru geliyordur ama dördüncüdür. Macar'a yakın olan tarafa geçer. Bu sefer Macar önde geliyordur. Bu şekilde Macar'ı geçen oldukça ona yakın başka konuma geçer ve bitin öne geçmesini sağlar. Macar birinci gelir. Ortadaki otuz altı liranın üçte birini verirler.

David, Macar'ı satar Böyle böyle yarışlara katılırlar. Macar hep birinci olur. Paraları David ile bölüşürler. David, adama kirlenmemeye dikkat etmesini söyler. David parası olduğundan bol bol uyuşturucu alıp içiyordur. Adamın asıl şaştığı Adembaba Koşuşu'ndakilerin bu paraları nerden bulup bit yarıştırdıklarıdır. Koşuşa girdiğinin dördüncü gününde artık bitler ona eskisi kadar hızlı koşmuyordur. Kirlenmeye başlamıştır. Her seferinde Macar'ın yarışı kazanmasına Anasını Ş'apan Sülüman bozuluyordur. Koşuşta bit satışı da vardır. İyi koşan bitler pahalı satılıyordur. Sülüman, Macar'ı David'den ister. Elli liraya satar. Ağa olduğu için bitleri kendi üstünde beslemez, başkalarının üstünde beslemektedir. Macar'ı meydancı alır, koltuk altındaki yünler arasına yerleştirir ve orada besler.

Macar yarışları kazanamaz David yeni bir numara anlatır. Adama artık bitlerin yanında durmamasını, yarış çizgisine eğilip tepeden bakmasını söyler. Bitler onun kokusunu alıp başka yana gitmeyecektir. Yarış başlar. Adam denileni yapar. Bitler daire içinde kalır. Kanatları olsa uçup yazara doğru geleceklerdir. Öbür bitler iç dairen çıkıp yavaş yavaş yürümeye başlarlar. Ama Macar iç daireden çıkmaz bile. O gün dört yarış yapılır. Macar iç daireden hiç çıkmaz. Deliye dönen Sülüman, Macar'ı ezer öldürür. Mareşal David hayvanın kanına girdiğini söyler. Kimildamamasının sebebi karnının şiş olmasıdır. Yarıştan önce bitler aç bırakılmaktadır ama David, Macar'ı iyice doyurmuştur. Karnı şiş olduğundan yürüyememiştir. O günden sonra bit yarışlarının eski tadı kalmaz. Artık adam da onlar kadar kirlenmiştir.

Temalar

Toplumsal adaletsizlik Adamın sarhoşlukla söyledikleri, ileriki zamanlarda siyasilerin hükümet programları olacaktır. Fakat adam cezalandırılır. Siyasi anlam taşıyan fikirler baskıcı yönetimler yüzünden özgür biçimde dile getirilememektedir.

Yozlaşma ve Yoksulluk Adembaba Koğuşu hakkında anlatılanlar fakir ve çaresiz insanların yaşadıklarını göstermektedir. Toplumsal eşitlik ve adalet söz konusu değildir. Yaşam mücadelesi içinde bireylerin ahlaki değerlerden kopmakta, yozlaşmanın bir parçası olmaktadır. Çıkarları doğrultusunda iş birliği içine girmektedirler.

YAĞMUR YAĞDI BÖYLE OLDU

Öykü

Yağmur tartışması Adam tuvalettedir. Suların kesik olduğunu fark eder. Karısına seslenir. Karısı, o tuvalete girince biraz yağmur çiselediğini ve ondan kesilmiş olacağını söyler. Yağmur yağınca borularda, giderlerde sıkıntı oluyor, sular kesiliyordur. Ona su verir. Adam işini bitirip çıkınca evde çocuklarla yağmur yağdı, yağmadı tartışması yaşanır. Adam komşuya seslenir ve yağmurun yağıp yağmadığını sorar. O da emin değildir ama radyoda cızırtı vardır. Bu yüzden yağdığını düşünmüştür. İstanbul'da yağmur yağınca radyo yayınlarında cızırtı oluyordur. Komşulardan birisi ise önce yağmadığını söyler ama sonra fikrini değiştirir. Nedenini sorunca havagazı kesildiği için olduğunu söyler. Adam sövmeye başlar. Karısı çok yağmadığına dua etmesini, yoksa elektriklerin de kesileceğini söyler. Ama bu cümleyi kurar kurmaz elektrikler de kesilir.

Yağmur konusu devam eder Bu sırada yazıhaneyi arayan adam bir türlü hattı düşüremez. Yağmurdan dolayı hatlarda da karışıklık olmuştur. Yazıhaneye ulaşınca memur tavanın aktığını söyler. Üst katta dört daire vardır. Tavanın akması şaşırtıcıdır. Adam oraya çok yağmur yağdığını düşünür. Memur da farkında değildir ama yağmur yağmıştır diye yorum yapar. Adam yazıhaneye gitmek için çıkar. Vapurda adamın biri okuduğu gazeteden bir haber verir. Amerikalı general Türkiye'nin her türlü atom taarruzuna karşı korunduğunu söylemiştir. Vatandaşlar alay ederler. Memlekete iki bardak su serpseler zaten hayat duracak noktaya gelecektir.

Asılan bayraklar Adam yazıhaneye gelir. Bütün işler karışmıştır. Daktilocu kız hiç gelmemiş, postacı gecikmiş, kahvecinin ayağı kayıp düşmüştür. Karısı misafir geleceğini haber vermiş ve erken gelmesini istemiştir. Ama adam erken çıkamaz. Romatizma ağrıları tutar. İskeleye gider. Her yerde donanma bayrakları görür. Önemli bir gün değildir. İskeledeki memura, gördüğü kişilere bunun sebebini sorar. Kimsenin haberi yoktur. Meraktan bu durumun sebebini öğrenmeden gidemez. En sonunda birisi onu fark etmiştir. Bayrakların, sabah yağmur yağınca ambarı su basması sonucu ıslandığını, kuruması için asıldığını söyler. Meraktan kurtulup eve gelir ama geç kalmıştır. Misafirler gitmiştir.

Temalar

Sistem ve Karmaşa Alt yapı eksikliklerinin toplumsal yaşamı ve bireylerin hayatını olumsuz etkilemesi eleştirilmektedir. Yağmur gibi sıradan bir olayın su, elektrik kesintisi ve diğer hizmetlerdeki aksaklıklara neden olması şehirdeki karmaşayı tetiklemektedir. Sistemin eksiklikleri mizahi bir açıdan ele alınmıştır.

BİR BAŞKAN ADAYI

Kişiler

Musa Vassaf Arifi Çilerman Memur olarak çalışmaktadır. Evlidir ve çocukları vardır.

Öykü

İçişleri Bakanlığı'na mektup Musa Vassaf Arifi İçişleri Bakanı'na mektup yazar. Önce kendini tanıtır. İsmi yaptığı işlerden dolayı duymuş olacağından bahseder. Memleketteki bütün gazetelerde yazmaktadır. Halk sütunu, Okurlarla Baş Başa, Dert Küpü gibi köşelerde haftada bir veya iki kere imzası ile yazısı yayınlanmaktadır.

Belediye reisi önerisi Memleketin her yerinde iltimas, torpil, imtiyaz olduğunu ve bunu eleştirdiğini belirtir. Bu konuda her yere başvurduğunu ama kimsenin bu durumu önemsemediğini söyler. Kendisinin bir sürü romanı, hikayesi, şiirleri, makaleleri olmasına rağmen hiçbir gazete yayınlamadığı

gibi fikirlerinin alındığını belirtir. Kendisinin ihtisas alanının yazılarından anlaşılacağı üzere belediye ve şehircilik saharını olduğunu söyler. Kendisi İstanbul için Belediye Başkanı aradığını duymuştur. Layık birini bulamamasını da normal görür. Memlekette düzgün insan kalmamıştır. Ama kendisinin bu işe layık olduğunu söyler. Belirttiği özelliklerinin ve işlerinin yanında Vakıflar İdaresi Levazım ve Ayniyat Şubesi'nde bir memurdur. Hiçbir zaman rüşvet yemediğini söyleyerek namuslu bir memur olduğunu ekler.

Musa Vassaf Arifi'nin şikayetleri Daha sonra Belediye'ye olan hizmetlerinin bulunduğunu söyler ve onları sıralar. Şikâyet mektupları ile Zekai Beylerin evlerinin açığa dökülen lağımını kapattırmıştır. Zekai Bey'e ceza yazdırarak belediyeye menfaat temin etmiştir. Evinin sokağının bulunduğu bozukluğunu gazetelere şikâyet mektupları yağdırarak sokağı tamir ettirmeye mecbur bırakan da odur. Bütün gazetelere mahallesi kuduz köpekler sardı diye şikâyet mektupları yağdıran ve Doktor Sabri Beylerin köpeğini belediyelere zehirleten de yine odur. Hatta birkaç seneden beri devamlı olarak gazetelerdeki okuyucu sütunlarına belediye reisi aleyhine durmadan yazılar göndererek belediye reisini halkın ve hükümetin gözünden düşüren ve istifaya mecbur bırakan da kendisidir.

Kendisini över Tüm bunları söyledikten sonra tekrar kendisinin belediye reisliği için çok uygun olduğunu söyler. Belediye başkanları halktan bihaberdir ama o hayat üniversitesinden mezundur. İstanbul'u çok sevdiğini, memurluk için tüm ailesi ile İstanbul'a gelerek şehri çok iyi tanıma imkanı olduğunu da belirtir. Gazeteden okuduğuna göre İstanbul Belediye'si borca batmıştır. Bu borçları ödeyebileceğini hatta bütçeden hiç para talep etmeyip, üstüne hükümete para vererek idare edeceğini söyler. Bu konuda kendine güveniyordur çünkü dört yüz küsur lira maaş ile ailesini, kayınvalidesini, geçindiriyordur. Hatta metres tutmak için haber göndermiştir. Çocuklarını ecnebi kolejine gönderiyordur. Ailesini de yedi yüz liralık kiralık apartmanda oturtuyordur. Ona hala itimat edilmiyorsa on beş gün ona süre verip belediye reisi olarak denemelerini önerir. Onu yine de belediye reisi yapmazlarsa yine de bir fikir vermek istiyordur. İstanbul belediye reisliğini açık arttırmaya bırakırlarsa büyük bir gelir temin edeceklerini söyler. Belediyeyi özel teşebbüse devrederek gem hükümet beladan kurtulmuş hem gelir elde etmiş olacaktır.

Temalar

Ahlak ve Yozlaşma Karakterin kendisini dürüst bir memur olarak sunarken, belediye başkanlığı için en doğru aday olduğunu savunurken aynı zamanda köpekleri zehirletmek, komşuları belediyeye şikâyet etmek, halkı manipüle etmek, gelirinden daha fazla gideri olduğu konusundaki şaibeli durumu ironi yaratmaktadır. Bu tür ahlaki durumların normalleşmesi toplumsal çürümeyi ve yozlaşmayı göstermektedir.

KAYIP ÇOCUK

Öykü

Avukatların konuşmaları İki avukat arkadaş bürodadır. İçlerinden birisi sinirli sinirli gidip geliyor, söyleniyordur. Şişman olan ise rahat tavırları ile dikkat çekiyordur. Faturaları ve kirayı ödemekte zorlanıyorlardır. Sinirli olan boşanma avukatlığı yapmaktan bıkmıştır. Diğer ise politikaya atılmanın iyi olacağını söyler. Ona göre avukatlar ya politikaya atılıyor ya politikacılar avukat oluyordur. Bunun sebeplerinden biri ağızlarının laf yapmasıdır diye anlatır. Söylediği diğer sebep ise avukatların müşterilerinin artması için toplumun karmakarışık olması, çatışmaların, kavgaların artması gerekiyordur. Avukatların çoğunun politikaya atılma sebebi daha çok karmaşa çıkarıp avukatların işlerini arttırmaktır. Sinirli avukat bu fikirleri saçma bulur.

Avukatlar karar alırlar Firmalarında çalışan diğer bir avukat içeri girer. Yeni bir iş bulmuştur. Spor-Toto'da on üç bilen bir çocuk vardır. On üç yaşındadır. Kimsesi yoktur. Kazandığı parayı alabilmesi için ona iki kişi gelmiştir. Kanuni bir yol bulup kazandığı üç yüz seksen bini almalarını sağlamaları gerekiyordur. Gelen iki kişi çocuğun elinden birisi parayı almasın diye kimseyle onu konuşturmayorlar, bir otelde bakıyorlardır. Avukatlar toplantı yapar ve kararlar alırlar. Önce avukat ücreti alabilmek için elli bin liralık borç senedi alacaklardır. Sonra çocuğun vasisi kimse o aranacaktır. Bulunan vasi iki kişiye vekalet verecektir. İki yalancı tanık bulup çocuğu yaşı on sekize büyütülecek ve çocuğun parayı alması sağlanacaktır. Çocuğu koruyan iki kişiye hakkı, çocuğa hakkı ve avukatlık ücreti olarak ikramiye dağıtılacaktır.

Yoksul, kimsesiz çocuk Kara kuru bir oğlan kumarda bütün parasını verdiği için o geceyi bir kahvede geçirecek parası bile yoktur. Karnı da açtır. Hırsızlığa çıkacak hali yoktur. Geceyi kumarhanede geçirmesine ses çıkarmamışlardır. Hatta borç bir sigaralık esrar da verirler. Sabah uyanınca boyacı sandığı verirler. On lira kirasını vermesi için ayakkabı boyayıp ödeme yapacaktır. Kar yağdığı için çocuk o gün ayakkabı boyayamaz. Ertesi günlerde bu şekilde olur. On gün sonra kumarhane işleten ağa kızar. Kumar oynaması için on lira borç bile vermişlerdir. Çocuk ertesi gün boya sandığını satar. Kahvede sabahlar. Ama ikinci gece yakalayıp kumar oynadığı yere götürürler. Ağa onu diğer seferlerden çok başka şekilde dövmüştür. Vücudu çürük içindedir. Çocuk bunun intikamını alacağını düşünüp saatlerce için için ağlar.

Çocuk, ağa ile konuşur Çocuk üç gün ortalıkta görünmez. Üçüncü gün kumarhaneye gelir ve ağa ile konuşur. Kendine Spor-Toto'dan büyük ikramiye çıktığını ama yaşı tutmadığı için alamadığını söyler. Zor gününde ona borç ve uyuyacak yer verip, baktığını belirtir ve ondan başka kimseye gelmediğini söyler. Başkasına güvenmediğini, parayı alıp az az istedikçe ona harçlık vermesini istediğini anlatır. Ağa sevinir. Toto makbuzunu alır, çocuğa beklemesini söyler. Ona iyi davranmaya başlar.

Ağa'nın çocukla anlaşması Ağa, arkadaşına danışır ve makbuzu inceler. Çocuğa üç yüz sensen bin çıktığını görünce şaşırırlar. Önce çocuğu atlatıp paraları almanın yolunu ararlar. Ama bulamazlar. Çocuk on sekiz yaşından küçükse para almaya hakkı yoktur. Çocuğun yanına gidip ne kadar kazandığını söylerler. Kimseye söylememesini tekrar tembihlerler. Sonra çocuğu güzel bir otele yerleştirirler. Çocuk kolay kolay otel beğenmez. İsteddiği şeyleri yedirir içirirler. Sinirlendikleri olur ama çocuğu kaçırmamak için susarlar. Çocuk ona ne kadar vereceklerini söyler ve pazarlık yaparlar. On beş bine anlaşılır. Elden kaçırmamak için çocuk ne isterse yapmaya devam ederler. Meyhaneye, gazinoya götürürler. Avukata gidip danıştıkları zaman durum bu şekildedir. Avukat Spor-Toto makbuzunu inceler ve gerçekten çocuğa üç yüz seksen bin çıktığını anlar.

Çocuk hakkında bilgiler İki adam ve çocuk, avukatların yanına gelir. Çocuğun kılığı kıyafeti çok kötüdür. Avukatlar üzülr. Neden çocuğa yeni elbise giydirmediklerini sorarlar. Adamlar zaten çok para harcadıklarını, ellerine para geçmeden zarar ettiklerini söylerler. Çocuktan bilgi alırlar. On üç yaşındadır. Kırk üç kilodur. Hiç okula gitmemiştir. 9 yaşında Adana'dan kaçıp gelmiştir. O dönem annesi hastadır, şimdi ölmüş olabileceğini belirtir. Ne iş yaptığını sorduklarında kundura boyacılığı cevabını verir.

Avukatlar üzülr Avukatların gözleri buğulanır. Neredeyse ağlayacaklardır. Yol haritasını belirlerler. Çocukla birlikte Adana'ya gidip annesi bulunacak ve vekalet alınacaktır. Sonra yaşını büyütme için dava açılacaktır. Bütün yazılı sözleşmeler yapıldıktan sonra iki adam çocuğu alır ve giderler. Avukatlar adamlara güvenmez. Emniyete haber verseler çocuk ikramiye için hiç alamayacaktır. Çıkış yolu bulamazlar.

Çocuğun bitmeyen istekleri İki ay sonra ağa, avukatın yazıhanesine gelir. Adam olanları anlatmaya başlar. Onların ofisinden gidince çocuğun kıyafetleri için söyledikleri yüzünden gidip ona yeni kıyafetler almışlardır. Çocuğun istekleri bitmemiştir. Hamama gitmek istemiş, üstüne özel dikim kıyafetler almak için tutturmuş, kaldığı oteli beğenmeyip başka otele geçmek istemiştir. Onu güzelce yıkayıp üstünü başını halletmişler ve traş etmişlerdir. Sürekli yiye içtiği için kilo almaya başlamış, bambaşka biri olmuştur. Sürekli içiyor, meyhaneye ve gazinoya gidiyorlardır. Başında koruma gibi bekliyorlardır. Çocuk içtikçe sarhoş olmuyor ama onlar sabahında kendilerinden geçiyorlardır. Çocuk onları kaldıkları yere kadar taksiyle götürüp hiçbir yere gitmiyordur. Çocuğun sözüne sadık olduğunu söylerler. Onlardan kadın bile istemiştir. Adamlar kızınca mahkemede yaşını büyütme için şahit ihtiyaç olduğunda kadınları kullanabileceklerini söylemiştir. Ona kadın ayarlayınca bu sefer kadın beğenmez olmuş, istediği kadınların özelliklerini belirtmeye başlamıştır.

Adana'ya gidilir Adana'ya giderlerken zaman geçmiyor diye kumar oynamak istemiş, adamların bir sürü parasını almıştır. Annesine de hediye aldırıştır. Gittiklerinde sora sora annesini çok zor bulmuşlardır. En sonuna bir sabah sarhoş vaziyette bir bardan çıkmış, otele giderken bulurlar. Kadın, gerçekten çocuğun annesi çıkmıştır. Annesine de çocuğun istediği üzerine harçlık verirler, vekaleti alıp yola çıkarlar. Bu sırada çok para harcadıkları için çocuğu uyarırlar ama çocuk parasından kesmelerini söylemiştir.

Vekalet verilir Mahkeme kararıyla çocuğun yaşını on dokuz yaptırmışlardır. Sonra çocuktan vekalet istemişlerdir ama parasını peşin istemiştir. Hisselerini vermemelerinden korkmuştur. Hesaba otururlar, harcamaları düşerler. Yaptıkları masraf on bin çıkar ama çocuk kabul etmez. En sonunda çocuğa altı

bin verirler. Oğlan vekaleti verir. Onunla işi kalmadıkları için çocuğu bırakırlar. Ne olur ne olmaz diye otele kalmaya devam etmesini, parayı alıp gelince tekrar ona biraz para vereceklerini söylerler.

Kabadayılar çocuğu ararlar Ama adamlar parayı alamamıştır. Çocuk on üç değil beş bilmiştir. Geri kalan rakamları ustaca silmiş, üstüne başka makbuzun kağıdını koyup yeniden düzenleyip, yazmıştır. Parayı almaya kalkınca bu suç onların üstüne kalmıştır. Avukat çok şaşırır. Küçük çocuk onları dolandırmıştır. Kabadayılar istegi çocuğun bulunmasına yardımcı olunmasıdır. Avukatlar çocuğu öldüreceklerini düşünürler. Kabadayılar kesinlikle öyle bir şey olmayacağını, bulup onlarla çalışmalarını, ustaları olmalarını isteyeceklerini söylerler. Bunca yıldır her türlü kirli işin içindedirler ama çocuk onları çok güzel kandırmıştır. Çocuğun bir resmini verirler. İlan verirler. Çocuğun evinden ayrıldığını, ailesinin onun aradığını yazmışlardır. Gören veya yerini bilenlerin verdikleri adrese bildirmelerin, karşılığında memnun edileceğini belirtmişlerdir.

Temalar

Toplumsal yozlaşma/Sahtekarlık Çocuğun intikam almak için yalana, sahtekarlığa başvurması, kabadayılar maddi çıkar elde etmek için çocuğu kullanmak istemesi ve avukatların da ahlaki değerleri ile maddi çıkarları arasında kalarak yasal boşlukları kullanması toplumsal çürümeyi göstermektedir. Çocuk hiç okula gitmemiş, esrar ve kumar gibi kötü alışkanlıklar edinmiş, devlet ve çevre tarafından korunmamıştır. Çocuk, yetişkin dünyasına ait tüm kötü davranışları göstermektedir. Mizahi bir dile ve olay örgüsü ile anlatılan öykü yozlaşmayı ve çürümeyi eleştirmektedir.

RIFAT BEY NEDEN KAŞINIYOR?

Öykü

Kemal ve Rifat Bey'in telefon konuşması Kemal ve Rifat telefonda konuşur. Kemal, arkadaşı Rifat'a sitemde bulunur. Gittiği ortamlarda, ziyaretlerde onu anıyorlar ve ortalarda görünmediğini konuşuyorlardır. Artık gelmediği için söylenir. Neden arayıp sormadığını sorar. Rifat Bey hasta olduğunu söyler. Ürtiker olmuştur. Kaşındığını söyler. Kemal Bey uyuz mu olduğunu sorunca reddeder. Rifat Bey, eskiden kurdeşen denilen hastalık olduğunu anlatır. Kemal, neden kurdeşen olduğunu sorunca, doktorların yediği bir şeyden kaynaklanmış olabileceğini belirtir.

Rifat Bey'in yedikleri O andan itibaren Kemal Bey arkadaşına ne yediğini sorar, Rifat Bey de sürekli yediği şeylerden bahseder. Fakat anlattığı porsiyonlar çok fazladır. Bir sürü yemeği de üst üste yemiştir. Zararlı bir şey yemediğini savunur. Üç tabak hindi dolması, hindi dolmasından önce bir tabak böbrek yahnisi, bol sarmısaklı cacık, yemeğin üstüne fıstıklı irmik tatlısı, akşam yemeğinde iki tane mayonezli levrek, üç tabak kaymaklı tel kadayıf, bol pastırmalı yumurta, rakı, meyve salatası, yatarken çerez, uyumadan iki bardak çiğ yumurta ve şekerli süt yemiş ve içmiştir. Yediklerini, içtiklerini sayınca Kemal Bey bunlardan kaşıntı olmayacağını, kendisinin de sürekli yediğini söyler. Arada ikisi bu yemeklerin lezzetlerini konuşup bir araya gelince beraber de yemeyi konuşurlar.

Kaşıntının sebebini bulurlar Rifat Bey'in kaşıntı başlamadan önce yediği şeyleri sayması bir türlü bitmiyordur. Havyar, gravyer peyniri, kuzu kızartması, zeytinyağlı patlıcan dolması, sirkeli salata, viski soda, kebab, lahmacun diye saymaya devam eder. Kemal, her seferinde yediklerinin sağlıklı olduğunu söyleyip, faydalarını sayması devam eder. Yediği başka bir şeyin dokunmuş olacağını savunarak başka neler yediğini iyice düşünmesini ister. Başka yemekler de sayıldıktan sonra Kemal Bey ekmek yiyip yemediğini sorar. Rifat Bey normalde şişmanlatıyor diye ekmek yemediğini, her yemekte sandviç ekmeği ya da francala yediğini söyler. Ama o gün misafir gelmiştir ve evde francala kalmamıştır. Evde fırından alınan ekmekten yarım dilim yemiştir. İki arkadaş kaşıntının sebebini ekmek olduğuna karar verir. Rifat Bey sürekli kaşınmalarından yakınarak konuşmayı bitirir. Neden kaşındığını bulduğuna yardım ettiği için arkadaşına teşekkür eder.

Temalar

İroni/Algı ve Çelişki Rifat Bey birbirinden ağır ve miktar olarak çok yemekler yemesine rağmen kurdeşen olma sebebini yarım dilim ekmeğe bağlar. O kadar şey yemesine rağmen kilo almamak için ekmek yemediğini de belirtir. Kemal ve Rifat Bey'in bu davranışı insanların kendi alışkanlıklarını ve tercihlerini sorgulamak yerine sorunu başka yerlerde arama eğilimlerini göstermektedir. Fazla ve dengesiz beslenmenin sonuçları ile yüzleşmek yerine suçu yarım dilim ekmeğe atarak kendilerini rahatlatmaya çalışmaktadırlar. Hikâye ironik durumları ve mizahi bir anlatımı barındırmaktadır.

SARLİMESPER'İN DIŞİŞLERİ BAKANI OLUŞU

Kişiler

Teğmen Kobuz Savunma Bakanlığı'nda çalışan bir teğmendir.

Sarlimesper Tanınmış bir kişidir. Fıstia'nın birçok önemli devlet hizmetlerinde bulunmuştur.

Öykü

İhtilal olur Fıstia topraklarında buram buram ihtilal kokusu vardır. Ama devleti ellerinde tutanlar aşırı iktidar sarhoşluğu ile bu durumun farkında değillerdir. Hükümet başkanının radyodan her zamankinden daha kuvvetli sözlerinden sonra herkesin bekleyip durduğu ama sözünü edemediği ihtilal gerçekleşir.

Teğmen Kobuz bozulur Teğmen Kobuz evden çıkarken radyo dinlemediği için ihtilalden haberi yoktur. Sokakta tanklardan başka araç görmeyince şaşırmıştır. Savunma Bakanlığı'na gelince ihtilal olduğunu ancak öğrenir. Bütün arkadaşları ihtilalde görev almıştır. Vızır vızır odalara girip çıkıyorlardır. Kendisi her şeyden habersiz tüm gece uyumuştur. Neden ona haber vermediklerini okuldan bir arkadaşına sorar. Onların ihtilal komitesinde olduğunu öğrenir. Ona güvenmedikleri için komiteye almadıklarını hisseder ve çok bozulur. Aşağılık duygusu benliğini ezer. Tekrar ona neden söylemediklerini sorar. Subay arkadaşı kimsenin kimseye bir şey söylemediğini, herkesin kendi görev aldığını belirtir.

Teğmen Kobuz'un çabası Teğmen Kobuz kendi kendine kızar. Nasıl olurda ihtilali sezemediğine hayflanır. İntihar etmeyi düşünür. Sonra aklına herkesin bu durumdan haberdar olmayacağı, kendi durumunda olan askerlerin de olabileceği gelir. Ama hepsi de ihtilali kendi yapmış gibi davranıyorlardır. O da koridorlarda koşturarak, odalara girip çıkarak bu şekilde davranmaya karar verir. Ama ne yaptıysa kendisini çemberin dışında bulur.

İhtilalden sonraki günler Öğleden sonra kendi rütbesindeki iki subayın generaller, yarbaylar arasında ihtilal komitesi üyesi olduğunu görüp daha da üzülür. Herkes ballandıra ballandıra ihtilale olan katkısını anlatıyordu. Biri ihtilal saatine kadar yağmurda merkez binanın kapısında beklemişti. Birisi telsiz istasyonuna ilk giden teğmendir. Birisi radyoevini zapt edişlerinden övgüyle bahsediyordu. Teğmen iyice ezilip büzülür. İhtilalin ikinci, üçüncü günü başı önde gezer. Artık erlerin yüzüne bile bakamıyordu. Çünkü ihtilale katılmayan, haberi olmayan erler ihtilalden sonra görev edinmiş, ihtilal için çalışmıştır. İktidarda görev alan bazı kimselerin yakalanması talimatlarını yerine getirmişlerdir. Yaptıklarını anlata anlata bitiremiyorlardır. Teğmen kendisine çok kızar. O da böyle bir görev edinebilmek için üstlerinin gözü önünde bekler ama artık bu görevler de bitmiştir.

Teğmen Kobuz'un yakaladığı fırsat Bir üsteğmen düşük bakanlardan birisini otomobilin bagaj yerinde nasıl yakaladığını anlatmıştır. Bir yüzbaşı bir bakanı saklandığı çöp varilinin içinde çıkarmıştır. Teğmen bunları üzüntü ve pişmanlık içinde dinler. Kendisi bu fırsatı kaçırmıştır. İhtilalin altıncı günü Bir General Teğmen Kobuz'un çalıştığı odaya gelip kurmay albaya, Sarlimesper'in hemen getirilmesini söylemiştir. Acele olduğunu, evine gidip arabaya bindirip hemen getirmelerini emretmiştir. Teğmen Kobuz bu görev kendisine verilmesini ister. Kurmay albay böyle bir işe teğmen gönderemeyeceğini belirtir. Üst rütbeli bir subay göndermek ister ama Teğmen o kadar yalvarır ki dayanamaz ve görevi ona verir.

Sarlimesper'in evden alınışı Teğmen uçarcasına çıkar. Yanına bir manga silahlı er alır. Kolaylıkla Sarlimesper'in ev adresini bulur. Üstü açık bir kamyonete bir manga eri doldurur ve adrese gider. Gittiği adreste Sarlimesper'in karısı kapıyı açar. Adamın yatak odasında olduğunu söyler. Gerçekten de oradadır. Teğmen adamı hemen bulduğu için şaşırır. Sarlimesper'e kötü davranır. Küfürlü konuşur. İterek onu merdivenlerden indirir ve üstünü değiştirmesine bile izin vermez. Adam merdivenlerden bile yuvarlanmıştır. Kamyonda bir manga er arasında götürülen pijamalı Sarlimesper'e herkes hayretle bakıyordu.

Sarlimesper bakan olur Aslında Teğmen Kobuz böyle biri değildir. Ama yaşadığı aşağılık kompleksi ve dışlanmışlık hissi ile ihtilalde itibar kazanmak için durumu böyle abartmıştır. İhtilal komitesinin toplandığı odanın kapısını vurur ve adamı getirdiğini söyler. Sarlimesper pijamalar içinde titreyerek, iki er arasında duruyordu. General durumu kavrayamaz. Ne yaptığını anlayınca Teğmen'e bağırır. Sarlimesper'i bir koltuğa oturtup yanlışlık olduğunu söylerler. İhtilal hükümeti için bakanlığı oluşturmuşlar ama Dışişleri Bakanlığı için yabancı dil bilen biri olması gerektiğinden kimseyi bulamamışlardır. Onun saygın ve işini iyi bilen biri olduğunu duyduklarından Dışişleri Bakanı olup

olmayacağını sormak istemişlerdir. Adam dişlerini sıkarak kabul eder. Sarlimesper'in Dış İşleri Bakanı olması bu şekilde olmuştur. Ne zaman adı geçse Teğmen Kobuz, onu sırtında pijamaları ile çalyaka nasıl getirtip bakanlık koltuğuna oturttuğunu anlatıyordu.

Temalar

Siyasi karmaşa Toplumsa siyasi bir karmaşa vardır. Hükümet başkanının gücüne olan aşırı güveni, ihtilali karşı yapılan sessiz beklenti bu karmaşanın temel dinamiklerini oluşturmaktadır. Sistemin yapısının ne kadar kırılğan ve otoritenin sorgulanabilir olduğu görölmektedir.

Aidiyet/Dışlanmışlık ve Dönüşüm Teğmen Kobuz'un ihtilalin dışında kalması ve bu durumun onda yarattığı aşağılık kompleksi, dışlanmışlık hissi yaşadığı bireysel çatışmayı göstermektedir. Bu kompleks teğmenin aşırı tepkiler vermesine ve olmadığı biri gibi abartılı davranışlar göstermesine neden olmuştur. Aidiyet arzusu ve otoriteye katılım hissi bireyi dönüştürebilmektedir.

8 GÜN İŞLER YOLUNDA GİTTİ

Öykü

Unutulamayan bakan Anlatıcı, bir zamanlar çalıştığı bakanlığın tarihinde işlerin hiç aksamadan çalıştığı iki dönem olduğunu söyler. Birisi üç gün, diğeri beş gün sürmüştür. Bu dönemlerde bakanlık yapan kişiyi halk hiç unutmamıştır. Altı yıllık bakanlık içinde yalnız sekiz gün işler tamamen aksamadan yürümüş, halk da o bakanı yıllar geçtiği halde unutmamıştır. Bakan için aralarında onun gibisinin bir daha memleket gelmediği, biraz daha kalsa çok daha güzel işler yapacağı, Avrupa'yı ve Amerika'yı geride bırakabilecekleri, bir daha onun gibisinin gelmeyeceği konuşuluyordu. Parti, memleket ayrımı olmadan tüm halkın bu bakanı sevme konusunda birlik yaptığı görölmektedir.

Bakanlık sözü verilen seksen aday Anlatıcı, kuruluşundan beri o bakanlığın içinde olduğundan dolayı bakanlığın tarihini çok iyi biliyordur. Seçimler sırasında partinin genel başkanı seçimleri kazanırsa kimleri bakan yapacağını önceden açıklamıştır. Bu yüzden bakan olacağını bilerek seçim çalışması yapan bakan adayları sayesinde seçim kazanılmıştır. Seksen aday bakan olmak için çalışmıştır. Sonunda da seçim kazanılmıştır. Ama hükümette sadece on dört bakan koltuğu vardır. Siyasette çok başarılı olan genel başkan söz verdimi yapacağını, onları bakan yapmak için söz verdiğini ama zamanını söylemediğini açıklamıştır. Herkese bakanlık sırası gelmesi ve bakanlıkların uzun sürmesi için el birliği ile partiyi iktidar da tutmalarını söylemiştir.

Yeni kurulan bakanlık Genel Başkan'ın arkadaşları arasında bakanlık sözü verdiği birisi vardır. Bakanın bu sözlerine inanmamıştır. Politik şekilde konuştuğunu anlamıştır. O da karşı atak geliştirmiş ve veresiye çalışmadığını söylemiştir. Hemen bakanlık verilmezse başka partiye geçeceğini ve demokrasi mücadelesini orada vereceğini ima etmiştir. Genel Başkan hemen bu durumu kontrol almak istemiş ve yeni bir bakanlık kurmuştur. Bu bakanlığın başına da o arkadaşını geçirmiştir. Anlatıcı da o bakanlığın daire müdürlerinden biri olmuştur. Bakanlıkta bir de müdür muavini vardır. Kırtasiye malzemelerine çok meraklıdır. Odası inanılmaz düzenli, her şey yerli yerinde, tertemizdir. Odasında güzel bir Atatürk maskı, boydan boya bir Türkiye haritası vardır. Hokka takımı parlıyordur. Odasını durmadan zenginleştiriyordur.

Bakanlıkta taşınan eşyalar Bir gün duyulur ki hükümet devlet işlerinin daha iyi yürümesi için yeni bir bakanlık daha kurmuştur. Bakan da tayin olunmuş ama bu bakanlığın ne bir binası ne de çalışanı vardır. Sandalyesiz, odasız bakan on beş gün ortalarda dolaşmıştır. Önce otomobil ve şoför bulunmuştur. Yeni bakan, anlatıcının bakanının arkadaşı olduğundan adamın içi rahat etmemiştir. Ona kendi odasını vermiştir. O binada üç bakanlık olmuştur. Çünkü onlar geldiğinde de başka bir bakanlık daha aynı binadadır. Bakan odasız kalınca, müsteşar odasını bakana verir. O saatten sonra karmaşa yaşanır. Müsteşara boş bir oda bulunur ve muavininin odasındaki eşyalar oraya koyulur. Daire müdürünün odasından eşyalar müsteşar muavininin odasına derken sıra müdürlerden şeflere, şef muavinlerine, memurlara gelir. Her memurun odasındaki eşya odası boşalan bir üst memurun odasına taşınıyordur.

Eşyalar ayrılırken karmaşa yaşanır Bu taşınma işinde en çok sorun çıkaran kırtasiye malzemelerine meraklı olan müdür muavini olmuştur. İstifa etmeye bile kalmıştır. Odadan odaya eşya taşıma işi üç gün sürer. Bu üç gün bakanlıkta taşınmaktan başka hiçbir iş yapılamaz. Koca bakanlıkta bir tek daktilo ile yazı bile yazılmaz. Üç gün sonra herkes odasına yerleşir ama çok iş yığılmıştır. Bu olay üzerinden yirmi gün geçmiştir ki yeni bakan için binada bir yer ayrıldığı ve bakanlık için yeni

eşyalar alındığı haberi gelmiştir. Eğreti verilen eşyalar geri verilir. Eskisinden daha büyük karmaşa başlamıştır. Çünkü herkes kendi eşyasını ayırırken beğendiklerini de almaya kalkıyordur. Her memur en iyi tablanın, en iyi Atatürk maskinin, en iyi masanın kendisinin olduğunu ispatlamaya çalışıyordur. Yumruk yumruğa gelenler bile olur. En büyük gürültü kırtasiye malzemelerine meraklı olan kişinin odasından gelir. Çünkü bu adamın odası malzeme ofisi ambarına dönmüştür. Kendi eşyasını bulamayanlar doğru onun odasına koşuyordur.

Sekiz günün başarısı Bu ikinci taşınma beş gün sürer. Beş gün sonra her şey durulur. Bu beş gün bakanlıkta taşımaktan başka iş yapılmaz. Toplam sekiz gün hiçbir resmi iş ve devlet görevi görülmemiştir. Sonradan bu sekiz gün içinde memlekette bakanlığı ilgilendiren bütün işlerin yolunda tıkır tıkır işlediği öğrenilmiştir. Bu sekiz gün seksen gün sürse memleketin hızla kalkınacağı anlaşılyordur.

Halktan gizlenen gerçek Halk bu sekiz gün bakanlıktan çok memnun kalmıştır. Bakana dua ediyorlardır. Bu sekiz gün bakanın başarısı sayılmıştır. Olayın asıl nedeni bilinmiyordur. Resmi hiçbir görev yapmadıkları o sekiz gün içinde memleket işlerinin çok düzeninde gittiği öğrenilince, bunun gizli tutulması, o sekiz günlük başarının nedeninin halka açıklanamaması uygun bulunmuştur. O gün bugündür anlatıcı, ne zaman herhangi bir bakanlıkta birkaç gün için işlerin yolunda yönetildiğini duysa, bakanlık görevlilerinin odadan odaya eşya taşıdığını, hiç iş yapmadıklarını anlıyordur.

Temalar

Bürokratik yozlaşma/Algı Bürokratik işleyişin verimsizliği ve yüzeyselliği, kurumun hiçbir resmi iş yapmadığı dönemdeki başarısı ile ortaya çıkmaktadır. Siyasi atamalar ve çıkar ilişkileri, kamu kurumlarında yozlaşmaya ve işlevsizliğe neden olmaktadır. Sisteme ait yapay bir başarı algısı söz konusudur. Halk gerçeklerden kopuktur. Bürokratik düzen eleştirisi, bürokrasi içindeki karmaşa eleştirilmektedir.

NEREDEN TANIŞIYORUZ

Öykü

Adamın hatırlama sorunu Adam insanları tanıma konusunda hafızasının çok kötü olduğunu söyler. Bu özelliği yüzünden birçok olay yaşamış ve çok komik, zor durumlara düşmüştür. İnsanlar onunla selamlaşınca ama o tanımayınca zor durumda kalıyordur. Tanımış gibi yapıp selam verse birkaç gün kim olduğunu çıkarmaya çalışıyordur. Selamlaşıp el sıkıştığı adamları çok yakın arkadaşı sanıp boynuna sarıldığı oluyordur. Çok yakın okul arkadaşlarına da selam verip geçiyordu. Utanç içinde geziyordu. Bu huyu yüzünden kimse ile yüz yüze gelmemek için toplu taşımada, yolda, restoranlarda başını kaldırmamaya çalışıyordur.

Vapurdaki adam Başından geçen utanacağı ve komik durumlara düştüğü olaylardan bahseden adam en son bir olay anlatır. Vapurda boş koltuk bulmak için başını kaldırınca birisi ile göz göze gelmiş, karşısındaki adam ona gülümsemiştir. O da tanıdık bile değilse en azından ona güler yüzlü desin diye karşılık vermiştir. Ama konuşmak zorunda kalmasın diye uzak bir koltuğa oturmuştur. Akşam dönüşte de adamı görmüş yine birbirlerine gülümsemişlerdir. Ertesi gün yine görünce bu kez gülümsemekle yetinmeyip selamlaşmışlardır. Adamı her gidiş dönüşte vapurda görüyordu. Gülümseyişler, baş selamları derken birbirlerine günaydın demeye başlamışlardır. Anlatıcı hala yanına oturmuyordu. Çünkü nereden tanıdığını hatırlayamamıştır. Fen okulu mu, Güzel Sanatlar mı, Emniyet Müdürlüğü Birinci Şube'den mi, cezaevinden mi bir türlü bulamıyordu.

Canip ile konuşmalar başlar Bir gün vapurda boş koltuk yoktur, vapurda her gün karşılaştığı adam yanındaki koltuğu gösterip onu çağırır. Hal hatır sorarlar. Adamı tanımadığı belli olmasın diye gazete okur. Vapur iskeleye gelince vedalaşırlar. Artık her gün vapurda yan yana oturuyorlardır. Adamın adının Canip olduğunu da öğrenmiştir. Canip, hanımefendiye selamlar ve başka gün küçüklerin gözlerinden operim demiştir. Adam, Canip'in evli ve çocukları olduğunu bildiğine göre bir yerden tanıyorum diye düşünerek yine tahminlerde bulunmaya başlamıştır. Artık senli benli konuşmaya da başlamışlardır.

Ev ziyaretleri Canip, neden evlerine gelmediğini sorduğunda da "Sizin ev nerede?" diye sormaya utanır. Bir gün açıkça evine çağırır. Adresini de verir. Ailecek yemeğe giderler. Birbirlerinin ev içi dertlerini de öğrenirler. Anlatıcı karısını tembihler. Adamın karısının ağzından laf almasını, nereden

tanıştıklarını çözmeyi ister. Karısı uğraşır ama bir bilgi edinemez. Canip'in karısı üstü kapalı konuşmuştur.

Gerçek anlaşılır Canipler ile çok sıkı fıkı olurlar. Hatta bir ara Canip ve karısı kavga eder, ikisini barıştırırlar. Bir gün Canip ile evlerinde rakı içerler. Canip'e çocukluk günlerinden bahseder. Canip anlamayınca çocukluk arkadaşı olmadığını anlar. Okul sıralarındaki hayatımız diyerek lafı çevirir. Canip Galatasaray'da okumuştur. Adam okuldan tanışmadıklarını da anlar. Askerlik diyecektim diyerek lafı çevirir. Ama Canip askerlik yapmamıştır, sakata ayrılmıştır. Adam en son cezaevindeki günlerimizi demek istedim diye çeviri ama Canip onun sarhoş olduğunu ve içmemesini söyler. Saçmaladığını düşünür. Adam en sonunda nereden tanıştıklarını sorar. Canip, vapurda tanıştıklarını söyler. Adam lafı çevirir ve vapurda tanıştıklarını hatırladığını ama hangi vapur olduğunu hatırlamadığını söyler. Karısı bu duruma çok güler.

Temalar

Arkadaşlık/Hatırlama ve Kaygı İnsanların hafıza problemleri ile başa çıkarken yaşadığı absürt ve komik durumlar öyküde yer almaktadır. Hafıza zayıflığı karakterde sosyal kaygıya neden olmaktadır. Tanımadığı biri ile sürekli karşılaşınca, yaşadığı hafıza problemi sonucu bir dostluk kurmakta ve ilginç bir şekilde ilişki kurmanın bir başka yolunu yaşamış olmaktadır. İnsan ilişkilerinde hafızanın belirleyici rolüne vurgu yapılmaktadır. Dostlukların bazen tanıma değil karşılaşma ve tekrarın gücü ile kurulabileceği görülmektedir.

SEN NERENİN PEHLİVANISIN YİĞİT?

Kişiler

Koç Bekir Ufak tefek, bodur ve kilo olarak hafif bir pehlivandır. Pehlivanlıktan başka işi yoktur. Geçimini bu yolla sağlamaktadır. Evlidir ve çocukları vardır. Köyde yaşamaktadır. Keyifli bir adam olarak tarif edilmektedir. Muzip bir yönü vardır. Şakacıdır.

Öykü

Pehlivan Koç Bekir hakkında Koç Bekir kendi köyünde yöresinde çok ünlüdür. Fiziksel görünüşüne ve durumuna rağmen onu yenebilen kimse bulunamıyordu. Sırf kendi köyü değil, civar köylerden bile kimse onu yenememiştir. Onunla baş etmesi için uzaklardan bir pehlivan bulunup getirilir. Adamı insan azmanı olarak tarif etmektedirler. Çok iri, aşırı kıllı, uzun bir pehlivandır. Güreş bir ay öncesinden ilan edilir ve günü geldiğinde davullar, zurnalar eşliğinde kalabalık toplanır.

Güreş pazarlığı Koç Bekir iri yarı pehlivanı karşısında görünce gözlerine inanamaz. Adamın insan olmadığını iddia ederek işi zevzekliğe vurur ve bu söylemi çok ileriye götürür. İnsan olsa onunla güreşeceğini ama bu kişinin insan görünümünde olmadığını, onu öldürebileceğini söyler. Etraftakiler baskı yaptıkça şahitler olduğundan insan olduğuna inandığını ama insansa konuşmasını ister. Adam konuşunca da papağan gibi ona konuşmayı öğrettiklerini iddia eder. İri pehlivan bu söylemler karşısında öfkelenidikçe öfkelenir. Etraftakiler de Bekir uzattıkça rezil olduklarını, çok uzattığını, ayıp olduğunu söyler. Koç Bekir, pehlivanın kendisini ezip öldüreceğini, ödül olarak bir buzağı için bu güreşin yapılamayacağını söyler. Herkes Bekir'in bu uzayan konuşmalarının ödülü az bulduğu için olduğunu anlar. Bekir uzata uzata en sonunda pazarlıkla buzağı, koç, tay ve bir çift öküz karşılığında güreş yapmayı kabul eder.

Koca Pehlivan perişan olur Güreş başlar. Koca pehlivan gerçekten Koç Bekir'i ezip mahvedecektir ama bir türlü tutup eline geçiremiyor. Koç Bekir, pehlivanın kolları ve bacaklarının arasından cıva gibi kayıp gidiyordu. Pehlivan, Bekir'in üstüne atılır ama Bekir yana kayınca kendini tutamayıp burun üstü yere düşer. Pehlivan gittikçe öfkeleniyor, terler her yerini sarıyordu. Bekir'i tutmak için kendini yerden yere vuruyor, kan ter içinde kalıyordu. Koç Bekir'i tutacağım diyerek kendini kaldırıp kaldırıp fırlatıyordu. Artık seyirciler Koca Pehlivan'a acımaya başlamıştı.

Bekir güreşi kazanır Kırk beş dakika dolunca Koca Pehlivan bu döngüden çok yorulur, hali kalmaz. Bekir, pehlivanı hamur gibi yoğurmaya başlar. Ama adamı da yenmiyor uzattıkça uzatıyordu. Seyirciler yeter artık dese de koca yığıte kıyamayacağını söylüyordu. Adam hakemlere elini kaldırıp pes diyecekken Bekir adamın ağzını kapatır. Onu sırt üstü yatırır ve yener. Koca Pehlivan yenildiğine içinden şükreder.

Bekir geçim zorluğu yaşar Bu güreşten sonra hiç kimse Koç Bekir ile güreşmez olur. Koç Bekir'in başka geçim yolu da yoktur. Aldığı hayvanları da çoktan satmış, parasını bitirmiştir. Bir kilo buğdaya bile güreşmeye razıdır ama kimseyi bulamıyordur. Evinin geçim derdiyle daha da çelimsizleşir, yaşlanır ama hala keyifli bir adamdır. El kapısında iş bulmaya karar verir ve eşeğini alıp yola çıkar.

Bekir'in güreş teklifi Öğle sıcağında bir çeşme başında bir ağacın altında dinlenir. Aynı yere çok güzel atıyla bir adam gelir. Dağ gibi bir adamdır. Atı da Arap atıdır. Adamlar sohbet eder. Adama nerenin pehlivanı olduğunu sorar. Adam pehlivan değilim dese de Bekir öyle övücü sözler söyler ki adam biraz güreş tutmuşluğu olduğunu söyleyerek keyiflenir. Bekir gençliğinde biraz güreşe meraklı olduğunu anlatır. Adamı övdükçe över. Güreş tutmayı teklif eder. O sırada başka yolcular da gelmiştir. Onlar uygun düşmeyeceğini söylese de Bekir kıyasıya demediğini, bir iki pehlivan oyunu öğrenmenin ona kar olacağını söyler. Boyu adamın göbeğine zor geliyordur. Güreş karşılığında adama eşeğini vereceğini, o yenerse de adamın ona atını vermesini söyler. İnsan azmanı adam bir Bekir'e, bir eşeğe bakar. Eşeği atın arkasına takar giderim diye düşünür ve kabul eder.

Bekir ve adamın güreşi Güreş başlar. Adamın niyeti işi çabuk bitirip gitmektir. Epey dolanır ve göbeğinin deliğine kadar boyu olan Bekir'in zorlu olduğunu anlar. Çoktandır güreşmediğini, ham olduğunu söyler. Bekir ham olmasa kendisini ezeceğini söyler ve adamı sürekli övmeye devam eder. İyice kapışırlar. Koç Bekir tek bacak kapıp adamın sırtına biner ve burnunu yerde sürtmeye başlar. Adam işin şakası olmadığını anlayıp var gücü ile zorlar. Bekir adamı hem yerde sürüyor hem eşeğinin gittiğini, böyle bir pehlivanla güreş tuttuğuna pişman olduğunu söylüyordur. Bu sözleri duyan adam eşeği almak için umutlanıyor, zorluyor ama alttan kalkamıyordur. Güreş devam ederken Bekir adamı perişan etmeye devam eder. Ama sanki kendisi yenmiyormuş gibi eşeğinin göz göre göre kaybettiğini, avanak olduğunu, böyle pehlivanla güreşilmeyeceğini, keşke doğmayıp bu günleri görmemesinin daha iyi olacağını söyleyip yakını durur. Adamın ayakta duracak dermanı kalmaz. Bekir söylendikçe aynı şeylerin kendi için geçerli olduğunu anlatan cümleler kurmaya başlar. Fırsat bulsa sırtüstü uzanıp kurtulacaktır ama Koç Bekir bırakmıyordur. Adam pes dedikçe, onun gibi bir başpehlivanın hiçbir vakit yenik düşmeyeceğini, onu kandırdığını, sırf ona acıdığı için kısırağını ona bırakacağını söylüyordur. Adamı övmeye devam edip, eşeğinin gittiğine üzülmeye devam ediyordur.

Bekir geçinmenin yolunu bulur Bekir güreşi kazanır. Arap atına atlayan Bekir eşeği de eyere bağlar, gider. Bekir kısırakla kasabaya girer. O günden sonra başı darda kaldıkça eşeğine atlar ve yola çıkar. Kimi zaman bir öküzle, kimi zaman mandayla döner. Bir seferinde elli koyunluk bir sürü ile dönmüştür.

Temalar

Önyargı/ Yanılsama Yalnızca fiziksel güç değil zeka, mizah da başarı ve saygınlık kazandıran bir unsurdur. Bekir, zor koşullar altında bile kurnazlığı ve zekası ile ayakta kalabilmektedir. Bekir'den daha iri, uzun ve genç pehlivanların Bekir karşısında etkili olamaması görünüşün gerçeklerden farklı bir algıya neden olabileceği görülmektedir. Dış görünüme dayalı yargılar yanıltıcı olabilmektedir. İnsanları sadece dış görünüşüne göre değerlendirmemenin gerektiği vurgulanmaktadır.

SİZİN MEMLEKETTE EŞEK YOK MU?

Kişiler

Halı uzmanı Alman asıllı bir Amerikalı. Cin gibi bir adam olarak tarif edilmektedir. Halı uzmanıdır. Yahudi de olabileceği belirtilmiştir.

Anlatıcı Türk'tür. İstanbul Üniversitesi'nde hoca olduğu anlaşılmaktadır. Evlidir.

Köylü Kurnaz ve akıllı bir köylüdür. Eşek satarak geçimini sağlamaktadır.

Öykü

Amerikalı dostun yardım isteği Adam dişi ağrıyor gibi bir eli yüzünde başını sağa sola sallayarak içeri girmiştir. Rezil olduk deyip duruyordur. Karşılayan kişi ne olduğunu anlamaya çalışır ve sorar. Bir kart, uyuz eşeği bir adama iki bin beş yüz liraya sattıklarından, kendisi de bu satışa alet olduğundan böyle yakınıyordur. Olayı anlatmaya başlar. İstanbul Üniversitesi'nden Amerika'nın davetlisi olarak gitmişlerdir. Karısı ile bir yıl Amerika'da kalmış, oradaki bir profesörle dost olmuşlardır. Türkiye'ye dönünce de mektuplaşmaya devam etmişlerdir. Bir mektubunda bir arkadaşının Türkiye'ye geleceğini

ve yardım edip edemeyeceğini sormuştur. Bu adam halı uzmanıdır. Halı üzerine hazırlayacağı bir kitap için Türkiye’de araştırma ve inceleme yapacaktır. Adam okulun tatil zamanına denk gelirse yardım edeceğini söylemiştir.

Halı uzmanı adamın gelişi Halı uzmanı adam, Hindistan ve İran’da incelemeler ve araştırmalar yaptıktan sonra Türkiye’ye gelmiştir. Dört büyük bavul eski halı, kilim, heybe parçaları ile doludur. Bunların değerinin ölçülemeyecek hazine olduğunu söylüyordur. Üç karış eninde, on karış boyunda eski bir halı parçasının otuz bin dolar değerinde olduğunu, İranlı yoksul bir köylüden bir dolar karşılığı aldığını belirtmiştir. Adam eski halı parçasının neden o kadar pahalı olduğunu sorar. Nedeni halının her santimetre karesinde seksen ilmek olmasıdır. Yeryüzünde her santimi yüz ilmek olan tek bir halı vardır ve bir müzededir. Sonra bir keçe gösterir. Onu da elli sente almıştır. O da en az beş bin dolar edecektir. Nasıl bu kadar ucuza alabildiğini sorunca, yıllardır bu işle uğraştığından kendine göre usulleri olduğunu belirtir.

Anadolu gezisi Sonra birlikte Anadolu gezisine çıkarlar. Camilerde kendince değerli bulduğu halıların renkli fotoğraflarını çekiyordur. Durmadan notlar alıyordur. Halı uzmanı eski heybeler, halılar, keçeler, kilimler satın alır. Arkeolojik kazılar yapılan bir bölgeye gelirler. Kazı yapılan yerlere yakın köylülerde buralarda satış yapıyorlardır. Kazarak buldukları çanak, çömlek parçalarını satıyorlardır. Halı uzmanı gezdiği her ülkede köylülerin turistlerin önünü kesip, ellerine ne geçmişse antika diye yutturmaya çalıştığını, burada da aynı şey olduğunu söyler. Köylüler eski eserleri öylesine ustalıklı taklit ederlermiş ki ünlü arkeologlar bile aldanıp yüksek fiyata kazıklayabiliyorlardır.

Köylünün anlattıkları Kiraladıkları cipte ilerlerken kuyu görüp dururlar. Orada bir köylü ve az ileride eşiği vardır. Köylü ile sohbet ederler. Adam, köylü ve Amerikalı halı uzmanı arasında tercüme ile iletişimlerini sağlıyordur. Yaşlı adam ne söylese, Amerikalı onaylıyor ve başka yerlerde de durumun böyle olduğunu söylüyordur. Yaşlı adam artık ekim, biçim yapmadıklarını, kazılar başladığından beri köylülerin tembelleştğini, köylülerin toprağın altından bulduklarını, evlerindeki satarak geçindiğini, artık kendileri toprak altına ürünler gömüp eskitip tarihi eser gibi çıkarıp sattığını söylemiştir. Ayrıca artık toprağın altında bir şey kalmadığını, hükümetinde gözünü açtığını, eserlerin ülke dışına çıkmasına pek izin vermediğini eklemiştir. Halı uzmanı hepsini onaylamıştır.

Amerikalının taktiği Köylüye nasıl geçindiğini sorarlar. Eşek alıp sattığını söyler. Bu sırada Amerikalı, eşiğin üstünde bir halı parçası görmüştür. Çok heyecanlıdır. Eski, püskü ve çamurludur. Dünyada görülmemiş emsalsiz bir şey olduğunu ama köylüye bir şey söylememesini, antika diye dünyanın parasını isteyebileceğini, boyuna fiyatı yükselteceğini belirtir. Yaşlı köylü Amerikalının ne söylediğini sorunca, adam bambaşka bir şey söyler ve köylüye durumu belli etmez. Amerikalı, ucuza satın alma yöntemlerinden birini kullanarak halıyı nasıl alacağını göstereceğini söyler. Halıya istekli olmayacak, eşiği satın almak isteyecektir. Eşiği alınca da eski çulu eşiğin sırtında bırakacak köylü, durumu anlamayacaktır. Amerikalı da halıyı alıp gidecek, eşiği de ileride salacaktır.

Köylü eşiği satmak istemez Adam, Amerikalının isteği üzerine, Amerikalının eşiği almak istediğini söyler. Eşiği kaça sattığını sorar. Köylü alıcısına göre değişir diyerek fiyatı bir türlü söylemez. Adamın nereli olduğunu sorup Amerikalı olduğunu öğrenir. Amerikalılar bizden sayılır diyerek eşiği satmak istemez. Eşiğin onun işine yaramayacağını, memleketine gidip Türkler beni kazıkladı diyeceğini, eşiğin hemen yolda ölebileceğini, hasta ve uyuz olduğunu söyler. Amerikalı almak istedikçe memleketinde hiç eşek yok mu diye sorar. Amerikalı böylesi yokmuş demesini ister. Köylü benden günah gitti diyerek eşiğin her kusurunu saydığını ama hala almak istiyorsa on bine vereceğini belirtir.

Eşek için pazarlık Köylü eşiği çok ucuza almıştır, ölmek üzere olduğunu biliyordur ama almak isteyen ve ısrarcı onlar olduğundan, onun anlayamadığı bir kerameti vardır diye pahalı satıyordur. Bir ara vazgeçmiş gibi görünüp giderler ama köylü aldırmaz. Dönüp yanına gelince, geleceklerini bildiğini söyler. Çekişe çekişe pazarlıktan sonra iki bin beş yüz liraya anlaşılır. Köylü eşiğin sırtındaki çulu alır ve eşiği onlara verir. Amerikalının gözleri açılır ama durumu belli etmez. Köylü durumu anlarsın istemiyordur. Eşiği alıp gidiyor gibi yapıp, sonra dönüp eşek üşümesin diye çulu vermesini isteyecekler ve umursamıyor görüneceklerdir.

Köylünün kurnazlığı Biraz ilerlerler. Köylü onları durdurur yanlarına gelir. Eşiğin kazık demiri onda kalmıştır. Eşiğin bağıni bağlamaları için gerekiyordur. Ucu halkalı demiri alırlar. Amerikalı belli etmeden, pis çulu veriver diyerek çulu istemesini söyler. Adam dediğini yapar, umursamıyor gibi ister ama köylü veremeyeceğini belirtir. Baba yadigarı olduğunu, bir başka uyuz eşek alıp sırtına koyacağını, bu çulun ona uğur getirdiğini ve eşekleri onun sayesinde hemen sattığını söyler. Birkaç kuruş verip çulu almak ve hayvana örtmek isterler. Ama köylü eşekleri çul sayesinde sattığının

farkındadır. Birkaç adım uzaklaştıklarında, eşeği bırakacaklarsa zahmet edip uzağa götürmemelerini, boşuna yorulmak istemediğini söyler. Eşeği bırakıp giderler.

Kazığın değeri Amerikalı başka yerlerde bu durumun hiç başına gelmediğini belirtir. Bu ona göre başka numaradır. Cipe binerler. Kazık, Amerikalının elindedir. Kazığı ne yapacağını sorunca hatıra olarak halı koleksiyonuna koyacağını, çok kıymetli olduğunu, iki bin beş yüze aldığını söylemiştir.

Temalar

Bilgi, Deneyim ve Kurnazlık/Yanılsama Kültür, bilgi ve deneyim açısından daha üstün görünen halı uzmanı, köylünün kurnazlığı ve deneyimi karşısında çaresiz kalmıştır. Görünüşe güvenerek küçümsemek yanıltıcı olabilmektedir. Görünüş yanıltıcı algılara sebep olabilmektedir. Ön yargı yaklaşmak, görünüşe aldanmak insanı beklenmedik sonuçlarla karşı karşıya bırakabilir.

AYTEN'İN KOCASI

Kişiler

Ayten Zengin ve dünyaca ünlü birinin kızıdır. İyi huylu, sadık ve güzel bir kadındır. Metin ile evlenmiştir. ondan bir oğlu olmuştur.

Metin Ailesi yoksuldur. Doktor olmuştur. Ayten'e aşiktir ve onunla evlenmiştir. Dürüst, namuslu ve gururlu bir erkektir.

Ayten'in babası Çok zengindir. Herkesin saygı duyduğu, tanınmış, dünyaca ünlü biridir.

Fatma Metin'in ikinci karısıdır. Yoksul bir aileden gelmektedir.

Öykü

Metin'in intiharı Metin bir intihar mektubu yazmaktadır. Mektubunda ölümünden kimsenin sorumlu olmadığını, bir anlık cinnetle intihara kalkışmadığını yazmıştır. Ailesinin ve oğlunun onu affetmesini istiyordur. İntihar nedenini anlatıyordu.

Metin'in evlilik teklifi Tıp fakültesini bitirmiştir ve ihtisas yapmaya hazırlanıyordu. Bir arkadaşının evinde Ayten ile tanışmıştır. Arkadaşlıkları ilerlemiştir ama ikisi de birbirine duygularını açık etmiyorlardır. Günden güne Ayten'den etkilenen Metin ona hayatında sevdiği biri ya da nişanlısı olup olmadığını sorar. Ayten kimse olmadığını söyler ama Metin ona bozulduğunu fark eder. Yine bir arkadaş toplantısında şarabın etkisi ile Ayten'e evlilik teklif eder. Ayten ailesini, babasını tanıyıp tanımadığını sorar. Bunlar Metin'in hiç aklına gelmemiştir. Ayten'in yoksul bir kız olduğunu düşünür. Yoksul olup olmadığını, babasının katil veya hapiste biri olup olmadığını umursamadığını söyler. Ailesi kim olursa olsun onu kabul ediyordu. Ayten ailesini tanımamasına şaşırır. Neşelenir ve gecenin kalanında dans ederler.

Metin, Ayten'in ailesini araştırır Ertesi gün Metin, Ayten'in ailesinin kimliğini araştırır. Ayten'in çok zengin ve tanınmış birinin kızı olduğunu öğrenir. Ayten'in etrafında olan kişilerin ilgisini, evlilik teklifini hep reddetmiştir. Babası yüzünden onunla evlenmek istediklerini düşünmüştür. Metin gerçekleri öğrenince çok utanır. Bilse asla evlenmek teklifi edecek cesareti olmayacaktır. Ayten'i seviyordu ama ailesi onunla parası için evlendiğini düşünür diye evlenmekten vazgeçer. Onlar öyle düşünmese bile herkes öyle zannedecektir.

Ayten'in evlilik teklifi Ayten görüşmek için Metin'e haber yollar ama Metin gitmez. Ayten'i unutmaya karar verir. Unutamadığı için ihtisas yapmaktan vazgeçip İstanbul'dan uzaklaşmak için askere gitmeye karar verir. Fakat Ayten evine kadar gelir. Metin, yoksulluğunu gördüğü için utanır. Ayten kendisine evlenme teklif edip ortadan kaybolduğu için onun kaba olduğunu söyler. Askere gideceğini de öğrenmiştir. Ayten orada Metin'e evlenme teklif eder. Metin evlenme teklif ederken babasının durumunu bilmediğini ama bu durumda evlenemeyeceğini, herkesin onun parası için evlendiğini düşüneneceğini söyler. Ayten ise onunla her yere geleceğini, babasının imkanlarını reddedeceğini, her şartta onunla mutlu bir şekilde yaşayacağını söyler. Onu da askerliğini yaptığı yere götürmesini ister.

Ayten ve Metin evlenir İki genç evlenmeye karar verirler. İki şahitle hızlı bir şekilde nikah kıyarlar. Ayten'in ailesi onların desteğini almadan evlenmelerine bozulur ama babası onun imkanları olmadan yaşamak isteklerini duyunca hoşuna gider ve anlayışla karşılar. Nikah günü kimseye haber

vermedikleri halde salondan çıkarken kalabalık ile karşılaşılır. Gazeteciler fotoğraflarını çeker, bir sürü çiçek gelir. Herkes Metin'den, Ayten Hanım'ın kocası olarak bahsediyordur. Ertesi gün gazetelerde ve dergilerde hep onlarla ilgili fotoğraflar ve haberler vardır. Kimse Metin'in adını anmıyor, Ayten'in kocası diyorlardır.

Metin, Ayten'in kocası olarak anılır Metin, Ayten'in kocası söyleminden çok rahatsız olur. Sürekli bu tanımlamadan kaçınmak, kendisi olarak anılabilmek için kararlar alırlar ve yer değiştirirler. Ayten'de gerçekten çok anlayışlı biridir. Metin'in tüm yaşam koşullarına ayak uydurur, ne isterse yapar ve hiç söylenmez. Metin üzülmeyin diye gazeteleri saklar, her gittiği yerde özellikle onun ismi ile ilgili anılarını anlatır, durumu değiştirmeye çalışır. Yanlış bir şey yapmamak için babasına mektup yazıp bir şey bile rica etmez. Metin bu durumdan kurtulsun diye onunla isteyerek bazen de kendisi önererek her yere gider.

Metin durumu değiştirmeye çabalar Metin önce kendi mahallesindeki komşuları ve esnaf tarafından Ayten'in kocası olarak anılmaya başlar. Yedek subay okulunda sadece arkadaşları değil herkes onu Ayten'in kocası olarak anıyordu. Askerliği bitince Avrupa'da ihtisas yapmak isterken sırf bu durumlardan kurtulmak ve Ayten'in babası sayesinde ihtisas yaptığı sanılmasın diye memleketin ücra bir köşesine gitmeye karar verirler. Doğu kasabasında hükümet doktoru olur. Ama daha yolda görevliler onu Ayten Hanım'ın kocası olarak karşılar. Gittikleri ilçede de onlar gitmeden namı duyulmuştur. Avrupa'ya gitmeye karar verirler. Üç yıl orada kalırlar ama orada da bu şekilde anılmaya devam eder. Sosyete içinde adı Mösyö Ayten'in kocasıdır.

Metin'in başarılı olma çabası Bir oğulları olur. Metin çok başarılı olursa kendi ismi ile anılabileceğini düşünür. Karısı da onu destekler. Metin var gücü ile çalışır. Kolay olmaz ama günün birinde gerçekten çok başarılı ve tanınmış biri olur. Amerika'da tıp profesörü ve kürsü sahibi olur. Araştırmaları bilimsel tıp dergilerinde yayınlanıyordu. Ama yazının altında kendi ismine ek parantez açılarak Ayten's husband ya da Profesör Ayten diye yazıyordu. Ertesi gün gazetede Ayten'in kocasının başarıları diye haber çıkınca Metin sinir krizi geçirmiştir.

Metin zengin olur Kango hükümeti taşradan doktor ister. Ayten oraya gitmeyi önerir. Orada onları bu şekilde kimse rahatsız etmez diye düşünürler ama daha uçaktan inince Metin, Profesör Ayten olarak karşılanınca hemen geri dönerler. Uzun zaman geçtiği için memlekete dönerler. Belki onları unutmışlardır diye umarlar. Ama hala Ayten'in kocası olarak anılıyor, oğullarına da Ayten'in oğlu diyorlardır. Metin çok zengin olmaya karar verir. Bu şekilde kendi adı ile anılabileceğini düşünür. Bu sefer dürüst olmayan yollara da saparak zengin olur. Bu biraz zaman alır. Artık zengindir. Özel hastane de açmak üzeredir ama kulağına Ayten'in kocası olduğundan profesör olduğu, zengin olduğu dedikoduları geliyordu.

Metin ve Ayten boşanırlar Bir süre Ayten'den ayrı kalmayı düşünür. Onu bir akrabasına yollar, kendisi de Paris'e gider. Karısına aşiktir ve böyle bir şey yapacak biri değildir ama sırf bir şeyleri değiştirmek için başka kadınlarla ilgilenir. Ama yine Ayten'in kocası olmaktan kurtulamadığından geri döner. Ayten'e ayrılmak istediğini söyler. Onu çok seviyordu ama bu durumdan kurtulmak istiyordu. Ayten ona hak verir ve anlayışla karşılar. Kocasını çok sevdiği halde ayrılır. Metin altı yıl bekar kalır. Bu sefer de Ayten'in eski kocası olarak anılıyordu.

Metin ve Ayten başkaları ile evlenirler Metin hala Ayten'e aşiktir ama başka biri ile evlenirse bu durumdan kurtulacağını düşünür. Adı ve görünüşü Ayten'e hiç benzemeyen, yoksul bir kızla evlenir. Adı Fatma'dır. Ama hala Ayten'in eski kocası diyorlardır. Ayten'e gider ve hiçbir şeyin işe yaramadığını, belki yeniden evlenirse artık yeni kocasına Ayten'in kocası diyeceklerinden onu unutacaklarını söyler. Ayten ona aşiktir ama Metin için istemeyerek de olsa yeniden evlenir. Kocasına Ayten'in kocası derler ama Metin'e hala Ayten'in eski kocası diyorlardır.

Ayten ölür Ayten üç yıl sonra ölür. Metin, onun eceli ile ölmediğini biliyordu. Metin'i kırmamak için kendini öldürmüştü. Metin, Ayten ölünce içten içe artık bu durumdan kurtulacağı için sevinir ama bu seferde zavallı Ayten'in eski kocası olarak anılır. Metin bu satırları yazarken içtiği uyku ilaçları etki etmeye başlar. Mektubunu zar zor bitirir.

Metin'in bakış açısı değişir Metin ölmemiştir. Bu mektup kimsenin eline geçmemiştir. İlaçları içince hayalinde Ayten'i görmüş, Ayten onu kendine doğru gelmesi için çağırmıştır. Metin yürürken şifonyere çarpıp düşünce karısı Fatma onu bulup hastaneye götürmüştü. Ayten onun hayatını kurtarmıştır. Artık zavallı Ayten'in ilk kocası olarak anılmak onu üzmüyordu. Zamanla artık kimse ona böyle dememeye başlamıştır. Ama şimdi de Metin buna muhtaçtır. Onu o yapanın Ayten olduğunu düşünüyordu.

Ayten'in kocası olarak anılmanın unutulması onu üzüyordur. Yazdıklarını Ayten'in kocası olarak imzaladıktan sonra bununla gurur duyduğunu belirtir.

Temalar

Kimlik Metin ne yaparsa yapsın Ayten'in kocası olarak anılmaktan kurtulamamıştır. Kendi ismi ile anılmak için başarılı olmak, zenginlik, mekan ve konum değişimi, boşanma ve yeniden evlenme gibi farklı yollarla çabalayarak kendine ait bir kimlik inşa etmeye çalışmıştır. Toplumun ona biçtiği rolü kabullenemediği için her şeyi olmasına rağmen huzur ve mutluluğu yaşayamamıştır. Toplumsal kimlik ve bireysel kimlik arasında çatışma söz konusudur. En sonunda Ayten'in sevgisi, fedakarlığı ve desteği ile şekillenen hayatının özünü kabul eder. Toplumun ona biçtiği kimliği kucaklar ve bu kabullenişin hayatına yeni bir değer kattığını fark eder.

Sevgi/Fedakarlık Ayten ve Metin arasında dürüstlüğe ve sadakate dayalı derin bir bağ vardır. Metin'in bireysel kimliğini ortaya koyma ve kabul ettirme çabalarını Ayten sonsuz bir destek ve fedakarlıkla desteklemektedir. Metin'in mutluluğu için kendi mutluluğundan ve hayatından bir vazgeçiş söz konusudur. Ayten'in güçlü sevgisi Metin'in kimlik krizini aşmaya, kendini bulma yolculuğunda pusulası ve dayanağı olmuştur.

ISMARLAMA CENAZE SÖYLEVİ

Öykü

Nutuk yazma işi Yazar birçok kez hapisaneye girmiş çıkmıştır. En son çıktığında işsiz, parasız ve dostsuzdur. Bir arkadaşı onun durumuna bir çare olduğunu söyleyip, onu biri ile tanıştırmıştır. Bu kişi kunduracıdır. Ayakkabı yapıp büyük mağazalara toptan satıyordur. O dönem herkes gibi o da milletvekili olmak, Türkiye'yi kurtarmak istiyordur. Bağımsız adaylığını koymuştur. Bütün formaliteleri halletmiş ama seçim meydanlarında söyleyeceği nutuk eksiktir. Birkaç nutuk ezberlemek istiyordur. Ama tahsili olmadığı için kendi yazamıyordur, okuması da kötüdür. Yazardan ona para karşılığı nutuk yazmasını istiyordur.

Yazar para kazanır Yazar etkili bir nutuk yazar. Nutuk etkili bir konuşma içerir. Kendisi de işçilikten geldiği için yazar bu unsurları kullanır. Yıllardır oturamadıkları evlerin inşasında çalıştıkları, giyemedikleri kıyafetleri diktikleri, kullanamadıkları ayakkabıları ürettiklerini yazmıştır. Başkaları için çalıştıklarının yettiğini, onları sömürenlerin apartmanları, hanları olduğu ama kendilerinin sömürüldüğünü anlatır. Adam yazılan nutuğu çok beğenir. Yirmi lira vermiştir. On lirasını aracı olan arkadaşının aldığı fark eder. Ama on lira bile ona iyi gelir. Çünkü öyküleri iki buçuk lira veya beş liraya satın alınıyordu.

Nutuk beğenilir Adam metni ezberlemekte zorlanır. Ona yardımcı olurlar. Adam metni zar zor da olsa ezberler. Ama kürsüde konuşurken polis onu kürsüden indirir ve onu sorguya götürür. Metni kimin yazdığı sorulur. Adam, yazarın hapisaneye girip çıktığını bildiği için kendi başı da belaya girmesin diye camı avlusundaki istidacılardan birine yazdırıldığını söyler. Tezgâh sahibi, parası olduğu da ispatlanınca itibarlı vatandaş olduğu düşünülüp polisin elinden kurtulur. Nutkun çok alkış aldığını görünce yazarı birkaç nutuk daha yazdırır. Milletvekili seçilemez ama kıl payı ve şanssızlıkla kaçırır. Ne zaman yazıya ihtiyacı olsa, başı sıkışsa yazara gelmeye başlar.

Adamın kızının düğünü Bir kez kızını evlendireceği zaman düğündeki nutuk için gelir. Giderken elli lira bırakır. Yazar artık hikâyelerini yüz liraya sattığı için elli lirayı almaz. Adam ısrarcı olur, bir daha gelmeye yüzü olsun diye alsın ister ama yazar kabul etmez. Ne zaman isterse gelmesini söyler. Adam metni iyi ezberleyemez. Düğünde söyleyeceğini unuttukça cebinden kağıdı çıkarıp okumaya çalışmış ama ayakkabı satacağı mağazalarla ilgili notlarını okumaya başlamıştır. Bu yüzden herkes çok gülmüştür. Düğün pek eğlenceli geçmiştir.

Adam şiir yazdırmak için gelir Bir gün yine gelip Almanya'daki oğlu için acıklı bir şiir yazmasını ister. Oğlu dört yıldır oradadır, okumaktadır ama memleket hasretine dayanamadığını söyleyip gelmek istemiştir. Yazar, adamın oğlunun mektubunu okur. Oğlanın babasından para koparmak için böyle bir oyun yaptığını sezer. Ona acıklı bir şiir yazar. Adamdan yine para almaz. Adam ısrar edince, zor günlerinde ona destek olduğunu, arkadaş olduklarını söyler ve adamı ikna eder.

Kayınpeder hakkında Yazarın yıllardır adamı gördüğü yoktur. Sonra yine gelmiştir. Kayınpederi ölmüştür. Yazar tanımadığı için ne isteyeceğini anlamaz. Mezarı başında gömülürken bir konuşma için

metin yazmasını ister. Ama yazarın konuşmasını istiyordur. Tanımadığını söyleyince yalvarıp yakarır. Kaynatası iyi biri de değildir. Namussuz ve kötü biri olduğunu söyler. Yazar bu duruma anlam veremez. Övülecek bir tarafı olmadığını söyleyince neler yaptığını sorar. Zamanında meşhur bir tulumbacıdır. Sürekli askerden kaçtığı için kırk yaşında yakalanıp askere götürülmüştür. Askerliğini on yılda bitirmiştir. Birkaç kere cinayetten, kavgadan hapse girip çıkmıştır.

Cenazeler karışır Yazar kendince bir şeyler yapar. Cenaze günü namazdan sonra mezarlığa gidilirken iki cenaze vardır ve ortalık çok karışıktır. Yazar yanlış taksiye biner ve adamı kaybeder. Mezarın başında çelenkler gelmiştir. Ama adam yoktur. Adamın bir köşede ağlıyor, üzülmüyor gibi yaptığını düşünür. Mezarlığın başında konuşmasını yapar. Tulumbacı olarak mesleğe katkılar yaptığını, askerliğe çok önem verdiğinden uzun yıllar askerlik yaptığını söyler. Bu sırada kalabalıktan uğultular yükselir. Tam dayak yiyecekken adamı görür. Adam karışan çelenkleri alıyordu. Yazarı görür, yanlış mezarın başında olduğunu söyler. Kayınpederi çoktan gömülmüştür. Orası bir kadının mezarıdır.

Adamın itirafı Yazarı oradan alır. Üzülmemesini, mezardaki kişinin aslında kayınpederi olduğunu, cenazelerin de karıştığını ama uğraşmamak için kimseye söylemediğini anlatır. Mezarın altında kimin olduğu gömüldükten sonra önemli değil diye söyler. Kimse yazdıklarını dinleyemediği için en azından gazetede yayınlamasını ister. Yazar kimseye hayır diyememe özelliğinden dolayı reddedemez.

Temalar

Vefa Yazarla kunduracı arasında maddi temelle başlayan ilişki zamanla bir arkadaşlık bağına dönüşmektedir. Yazar zor gününde ondan destek aldığı için kunduracıya vefa göstermektedir. İnsanlara hayır demekte zorlanmasının da etkisi olsa da yine de vefa gibi bir duygunun da etkisi çoktur.

Adalet Kunduracının, yazarın yazdığı nutku okurken polis tarafından emniyete götürülmesi, itibarlı bir vatandaş olarak görüldüğü için kolaylıkla bırakılması ama yazar ile bağlantısı olsa başının belaya gireceğinin belirtilmesi ülkedeki adalet ve eşitlik unsurlarına bir eleştiridir.

Yüzeysellik ve Samimiyet Cenazede yaşanan karışıklık, kunduracının kayınpederini sevmediği halde onun ardından güzel bir konuşma yapılmasını istemesi ilişkilerde ve toplumda yaşanan yüzeysel, samimiyetsiz durumları işaret etmektedir.

BİZ SİZE BENZERİZ

Öykü

Seçim sonuçları Seçim sonuçları açıklanmış, belediye başkanının kimin olduğu belli olmuştur Bekir Bey yeni belediye başkanı olacaktır. Ertesi gün belediye binasında memurlar kendi aralarında konuşuyorlardır. Memurlar sevinç içindedirler. Hepsi ona oy vermiş, çevresinin de vermiş olmasına katkıda bulunmuş gibi anlatıp dururlar.

Bekir Bey hakkında konuşulanlar Hepsi çok sevindiğini, dualar ettiklerini, evde kutladıklarını, sevinçten gözüne uyku girmedeğini söyler ve buna benzer cümleleri söyleyerek sevinçlerini belli ederler. Herkes onu tanıdığını gösterecek anılar anlatıyordu. Kiminin annesi Bekir Bey'in annesinin komşusudur. Çok hatırlı, alçak gönüllü olduğunu anlatır. Kimi okuldan mektep arkadaşı olduğunu söyleyip öğretmenlerin onun gelecekte belediye reisi olacağını konuştuğunu anlatıyordu. Kimi otobüste görmüş, kendisine yer vermiş olduğunu söylüyordu. İçlerinden birisinin abisinin arkadaşıdır. Birlikte maçlara gidiyorlardı ve tavırlarından övgü ile bahseder. Diğerini Eyüp sultanda gördüğünü ve çok dindar olduğunu iddia eder. Bir başkası meyhanenin önünden geçerken rakı içerken gördüğünü ve çok iyi içtiğinin belli olduğunu iddia ediyordu. Sigara içişini çok karizmatik bulan da vardır. Hepsi dürüst, namuslu, işinde gücünde, başkasına asla yan gözle bakmayan bir insan olduğu konusunda hemfikirdir. Onu övmekte yarışır. Aile büyüklerini, soyundaki kişileri de överler.

Seçim sonuçları değişir Seçim sonuçlarının alınmasından bir gün sonra, seçim kurulu yapılan itirazları dikkate alır ve Bekir Bey'in aldığı oyları yok sayar. Belediye başkanlığı için başka birinin seçildiğini bildirirler. Belediye binasının aynı salonunda neredeyse aynı kişilerin tamamı vardır ve sevinç içinde konuşuyorlardır. Bir gün önce Bekir Bey'in seçilmiş olmasına sevinmemiş, onu övmemiş gibi şimdi Hayri Bey'in seçilmesine seviniyorlardır.

Memurlardaki değişim Hepsi çok sevindiğini, bir beladan son anda kurtulduklarını söylemeye başlamıştır. Önceki gün kendi oy verdiği gibi çevresindekilere de oy verdirdiğini söyleyen kişi, o gün birçok kişinin ona oy vermesini engellemekle övünüyordur. İçlerinden biri o başkan olsaydı tayinini isteyeceğini belirtiyordur. Annesinin komşusu olduğunu iddia eden kişi hayırsız olduğundan dem yakınıyor, eski mektep arkadaşı öğretmenlerinin onun için haylaz, hayırsız ve tembel dediğini iddia ediyordur. Abisinin arkadaşı olduğunu iddia eden kişi maçta hakeme küfrettiğini anlatıyordur. Sigara içişi beğenilmiyor, Ramazan'da rakı içip sonra camiye gidip gösterişi yaptığı, yalancı olduğu söyleniyordur. Ayrıca kadınlara asıldığı, işe geç kaldığı söylenerek tam tersi iddialarını sürdürürler. Önceden ailesini, kökenini övenler şimdi kötü imalarda bulunuyordur. Onun yerine başkan olacak Hayri Bey övülmeye başlanmıştır bile.

Temalar

Yüzeysellik/ Çıkarıcı ve Samimiyetsiz Tutumlar Bekir Bey'in başkan seçildiğini düşünen memurlar, onu tanıdıklarını kanıtlama konusunda birbirleri ile yarışırılar. Onu öve öve bitiremiyorlardır. Onunla ilgili anılarını ve izlenimlerini anlatarak ne kadar iyi biri olduğu konusunda konuşuyorlardır. Ertesi gün seçim sonuçları değişip, Hayri Bey başkan olunca fikirler ve söylemleri tamamen değişir. Aynı kişiler bu kez Bekir Bey'i kötülemeye başlar ve onun hakkında olumsuz hikâyeler anlatırlar. İnsanların çıkarları doğrultusunda tutumlarının nasıl değişebildiği ve yüzeysel, samimiyetsiz oldukları vurgulanmaktadır. Güç ve otorite karşısında tavır değiştirerek çıkarlarına göre davranan bireyler eleştirilmektedir.

VATANI VAZİFE

Kişiler

Tatlı Haydar Gözü biraz şehla olduğu için baygın bakıyordur. Bu lakap o yüzden verilmiştir. Eksiden sivil polistir. Komiser olmuştur.

Vazelin İhsan Elli yaşını geçkindir. Eski bir sabıkalıdır.

Öykü

Vazelin İhsan yeniden cezaevine girer Cezaevinde bir haber yayılır. Vazelin İhsan yakalanmıştır. Kimisi inanmaz, kimisi şaşıır, kimisi üzülr. İhsan'ın bu işleri bıraktığı, kendine kahvehane açtığı ve on yıldır hapse hiç girmediği konuşulur. Durumu anlamazlar. İhsan iki hafta karantinada kaldıktan sonra cezaevinin ikinci kısım koğuşlarından birine gönderilir. Bütün yaşlı sabıkalılar onu tanıyordur. İhsan'a ne olduğunu sorarlar.

İhsan karakola götürölür İhsan her şeyi anlatmaya başlar. Tanımadığı iki sivil polis kahvehaneye gelip onu karakola götürmüşlerdir. Karakolda onu karşılayan Tatlı Haydar'dır. Eksiden sivil polistir. şimdi komiser olmuştur. İhsan, en son yaptığı işte herkese payına düşeni verip, hesapları kapatıp, kendine kahvehane açtığını, onlarında payını verdiğini söyler. Artık o defterleri kapatmıştır. Komiser o konuları kapatmasını ister. Vatani bir görev için çağırıldığını belirtir. İhsan, askerlik olduğunu düşünür ama artık elli yaşındadır ve askerliğini yapmıştır. Komiser Haydar farklı bir vatani görev olduğunu söyler ve anlatmaya başlar.

Tatlı Haydar'ın isteği Memlekete yabancı bir heyet gelmiştir. Farklı ölkelerden kişilerden oluşuyordur. İçinde tüccar, doktor, mühendis, profesör gibi kişiler vardır. Memleketin her bir yanını inceleyip ona göre hükümete maddi yardım yapacaklardır. Ama ormanlara gidip bakmışlar ormanları beğenmemişler, fabrikalara bakmışlar onları da beğenmemişlerdir. Hükümet mahcup kalmıştır. Hükümet hiç değilse yabancılara polis kuvvetini göstermek istiyordur. İhsan'dan istedikleri bu heyettekileri soyup, çaldıklarını onlara getirmesidir. Polis de hemen hırsızları yakalamış gibi eşyalarını verip, polisin ne kadar hızlı ve iyi çalıştığını gösterecektir.

İhsan işi zorla kabul eder İhsan işe bulaşmak istemez. Bu işlerden uzaklaştığını, artık elinin hızlı olmadığını, başka birini görevlendirmelerini ister. Fakat Haydar yenilere güvenmiyordur. Çaldıklarını getirmezlirse rezil olacaklardır. Onun gibi namuslu hırsız kalmadığını söyler. Ayrıca kabul etmedikçe onu tehdit eder. Kahvede bazı şeyler sattığını ve bazı işler döndüğünü biliyordur. İhsan kabul etmek zorunda kalır. Karşılığında para isteyince komiser kızar. Fakat İhsan üsteleyince, işi bittikten sonra kahvede ne yapsa yapsın bulaşmayacaklarını belirtir.

İhsan heyettekileri soyar İhsan heyettekilerin fotoğraflarını ve kaldıkları otelin adresini alır. Onları takip eder ve soygunu gerçekteştirir. Çaldıklarını polise getirir ve ertesi gün polis de cüzdanı teslim

eder. Heyettekiler şaşırır. İhsan artık yeterli olduğunu düşünse de komiser devam etmesini ister. Heyettekilere polisin kuvvetini iyice kanıtlamak istiyordur. İhsan her birini on beş gün boyunca soyar. Ameliyat yapsa, sokakta çırlıçıplak bıraksa ruhları duymayacak gibidirler. İşini kolaylıkla halleder. Polis de her seferinde çalınanları bulmuş gibi yapar.

İhsan tutuklanır Heyet artık ülkeden ayrılacaktır. Gazeteciler onlara birkaç soru sorarlar. Polisin kuvvetini ön plana çıkarmak içinde birkaç soru sorar. Ama heyettekiler polisin kuvvetli olmasına karşın hırsızların daha kuvvetli olduğunu söyler. On beş gün boyunca sürekli hırsızlık vakası olmuştur. Bu durum ülkenin hırsızlık açısından kuvvetli olduğu şeklinde yayılınca polis İhsan'ı tutuklamak zorunda kalmıştır. İhsan her şeyi anlatacağını söyleyince, Haydar bütün faili meçhul hırsızlıkları üstüne yığacağını söyleyerek tehdit eder. İhsan mecbur susar ve iki yıl cezaya çarptırılır. Hapishanedekiler iki yılı onun kolaylıkla bitireceğini söyler. İhsan kendi payına vatan vazifesini yaptığını söyleyerek vatan sağ olsun der.

Temalar

Yozlaşma/Otorite ve Çarpık Adalet Hükümetin ülkeyi güçlü gösterebilmek adına ahlaki ve yasal olamayan yollara başvurusu, eski bir hırsızın tekrar suça itmesi absürt bir hikaye ile anlatılmıştır. Otoritenin çelişkili bir ahlak anlayışı ve bu durumun yarattığı yozlaşma eleştirilmektedir. Birey sistem ve otorite karşısında çaresiz bırakılmakta, çarpık bir adalet anlayışı uygulanmaktadır. Geçmişte Tatlı Haydar ve Vazelin İhsan'ın iş birliği yaptığının anlaşıldığı bölümlerde de yaşanan yozlaşma vurgulanmaktadır.

BU EVE GAZETE GİREMEZ

Öykü

Yatılı misafirlik Adam, Ankara'da gece yatılı misafir kaldığı çok yakın arkadaşı ile ilgili anısını anlatır. Sabahları uyanır uyanmaz gazete okumak gibi bir alışkanlığı vardır. Gazete okumadan güne başlayamıyordur. Evin hizmetçisinden gazete rica eder. Hizmetçi cevap vermez, içeri gider. Adam gazete getireceğini zanneder ama arkadaşının karısı gelir. Gazete istediğini ama evlerine altı aydır gazete girmedeğini söyler. Kısık sesle konuşuyordur. Eskiden her sabah üç gazete alıyorlardı ama artık eve gazete girmiyordur. Çocuklar duymasın diye fısıltı ile konuştuğunu söyler.

Eve gazete alınmama sebebi Kahvaltı masasında arkadaşına bu durumu sormak ister ama çocuklarda masada olduğu için arkadaşı ona sessiz olması için işaret yapar. Çocuklar oynamak için çıkınca durumu anlatır. Çocuklardan ikisi ilkökula gidiyordur. Okumayı biliyordur. Birisi daha küçüktür ama o da okumayı öğrenmiştir. Gazetede okuduklarını gelip soruyorlardır. Nu da birkaç krize neden olmuştur.

Çocuklar striptiz kelimesini merak eder Çocuklar bir gün striptiz nedir diye sorunca anneannesini azarlamıştır. Adamın arkadaşı çocukların her sorusuna cevap vermek gerekir diye soru ona sorulunca açıklamak istemiştir. Kadınlar elbiselerini çıkarıp soyunurlarsa ona striptiz dendiğini açıklamıştır. Gazetede sadece ön yanında küçücük bir üçgen olan çıplak bir kadın resmi vardır ve çocuklar bu kelimeyi bu haberden öğrenmiştir. Çocuklar bu açıklamadan sonra olmadık sorular sorup, fikirler öne sürüp aileyi zor durumda bırakmışlardır. Küçük kız büyüyünce striptiz yapacağını söylemiş, birisi anneannesine striptiz yapıp yapmadığını sormuş, oğlan erkeklerin striptiz yapıp yapamayacağını öğrenmek istemiştir. Kadınların niye soyunduklarını, üşüyüp üşümediklerini sorarak onları bunaltmışlar. Babası striptizin dans gibi bir şey olduğunu, erkeklerin yapmadığını söyler. Anneannesini terbiyeli kızlar striptiz yapmaz diye bağırır.

Filmcilik ekibi O gece aileye misafirler gelmiştir. Biri mühendis, biri rejisör ve biri de genel müdürdür. Rejisör arkadaşının karısı eskiden dansözdür. Genel müdür arkadaşı evli bir kadınla suçüstü basıldı için onunla evlenmek zorunda kalmıştır. Genç mühendisin karısı da eski bir film artistidir. Dördü filmcilik şirketi kuracaktır. Adamın arkadaşı senaryo yazacak, genel müdür ve mühendis olan sermaye koyacak, mühendisin eşi başrol oynayacak, rejisör arkadaşı film çevirecektir.

Ortam gelir Daha sofraya oturmadan çocuklar soruları ile ortamı germişlerdir. Rejisörün karısına striptiz yapıp yapmadığını sormuşlardır. Babalarına striptiz yapan kadınların neden soyunduklarını söylemediğini hatırlatır. Genel müdür durumu kurtarmak için bunların sanat olduğunu söyler. Güzel kadınlar soyunur, başkaları seyrederek diye açıklar. Genel müdürün karısı kıskanıp eski dansöze bakarak herkesin soyunamayacağını, her işin erbabı olduğunu söyler ve laf sokar.

Çocukların soruları Çocuklardan birisi bu sefer gazetede kiralık kız ile ilgili bir haber görmüştür. Misafirlerden bir kadına gelip bunu sorar. Çocuğun babası bunu geçiştirmeye çalışır ama bu sefer oğlan uygunsuz vaziyet ne demek diye lafa karışır. Daha önce kendisine laf söylenen dansöz iğneleme yapmak için genel müdürün karısını göstererek o teyzeye sormasını söyler. Soğuk rüzgârlar eser. Yemeğe geçip havayı dağıtmak isterler. Bu kez de çocuk gönderildiği odadan yine kaçıp gelir genelev ne demek diye sorar. Daha tam bu kelime krizi atlatılmadan kız çocuk gelir ve film yıldızı kıza “şöhretin yolu rejisörün yatağından geçer” ne demek diye soru sorar.

Herkes küser Tüm bu sorular gerginliğe, kıskançlığa ve sürtüşmelere sebep olur. Herkes yemek yemeden beşer dakikalık ara ile evden gider. Misafirler artık adamın arkadaşı ve ailesi ile görüşüp konuşmuyordur. Birbirleri ile de küsmüşlerdir. Film işi de iptal olmuştur. Adam bu yüzden eve artık gazete almıyor, iş yerinde okuyordur. Bazen de gizli gizli eve getirince gece karısı okuyordur.

Temalar

İletişim/ Geleneksel ve Modern yaklaşımlar Çocukların merakı yetişkinlerin saklamak istedikleri gerçeklerle çatışmaktadır. Bu da aile içinde ve sosyal ilişkilerde gerilime sebep olmaktadır. Çocuklarla iletişim konusunda daha modern ve bilimsel bir yaklaşımı savunan baba, soruları mümkün olduğunda açıklama çabasına girmektedir. Anneanne gibi aile büyükleri ise daha geleneksel şekilde çocuklara ayıp, kötü gibi kavramlar kullanarak meraklarını sonlandırmak istemektedir. Her iki şekilde de bireyler bir çıkmaza girmektedir.

Medya tüketimi Gazetede çıkan haberlerin ve fotoğrafların sebep olduğu durum öykünün temelini oluşturmaktadır. Haberlerde kullanılan dil, tercih edilen içerik seçimleri ve görseller eleştirilmektedir. Medya tüketiminin yalnızca bireysel değil toplumsal sonuçları da vardır.